

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

02.10.2026 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

АИКБ

✓ Становище на АИКБ относно: Проекти на закони за изменение и допълнение в областта на данъчното и счетоводното законодателство, публикувани от Министерството на финансите

Асоциацията на индустриалния капитал в България разглежда представения от Министерството на финансите пакет от законодателни промени в областта на данъчното облагане, счетоводната отчетност и публичните финанси.

АИКБ последователно отстоява позицията, че конкурентоспособната данъчна среда е едно от основните сравнителни предимства на българската икономика. Данъчната система следва да бъде проста, предвидима и устойчива, с ниски ставки и широка данъчна основа, да осигурява равнопоставеност между данъкоплатците и да не създава неоправдани административни разходи за предприятията. Повишаването на бюджетните приходи следва да се търси преди всичко чрез икономически растеж, разширяване на данъчната база, ограничаване на недекларираната икономическа дейност и подобряване на събираемостта, а не чрез увеличаване на данъчната тежест върху коректните данъкоплатци.

В този контекст оценяваме положително, че значителна част от предложенията са насочени към облекчаване на бизнеса, актуализиране на стойностни прагове, които не са променяни от години, стимулиране на инвестициите и намаляване на регулаторната тежест. Наред с тях обаче се предлагат и мерки, които създават съществени рискове за данъчната неутралност, предвидимостта на стопанската среда, равнопоставеността между предприятията и инвестиционната активност.

АИКБ изразява следното становище по отделните законопроекти и предложения:

1. ЗАКОН ЗА ДАНЪЦИТЕ ВЪРХУ ДОХОДИТЕ НА ФИЗИЧЕСКИТЕ ЛИЦА

1.1. Увеличаване на данъчните облекчения за деца и за деца с увреждания

АИКБ подкрепя предложението и разглежда тази промяна не просто като данъчна преференция, а като елемент от необходимата дългосрочна демографска политика на страната. България е изправена пред сериозни демографски проблеми, които вече се проявяват пряко и на пазара на труда. Поради това политиката за подкрепа на семействата следва във все по-голяма степен да насърчава трудовата активност.

Данъчното облекчение ще доведе до увеличение на разполагаемия доход на работещите родители, което е по-устойчив подход от разширяване единствено на системата от социални трансфери, тъй като подкрепата с данъчно облекчение е пряко обвързана с трудова активност, създаване на БВП и плащане на данъци и осигурителни вноски.

1.2. Ново данъчно облекчение за детско развитие

АИКБ подкрепя предложението, защото мярката има едновременно два положителни ефекта.

От една страна, тя стимулира семействата да инвестират в развитието на децата си чрез финансиране на STEM обучение, чуждоезиково обучение, допълнителни образователни занимания, спорт, изкуства и други извънкласни дейности. Това е инвестиция в човешки капитал и има дългосрочен обществен и икономически ефект.

От друга страна, изискването разходът да бъде документално доказан създава допълнителен стимул за изсветляване на сектори, в които все още съществува значителен обем плащания без счетоводен документ. За да използва облекчението, родителят ще изисква документ за извършения разход, което ще води до деклариране на съответния оборот и облагане на дохода. По този начин част от първоначалния негативен бюджетен ефект от данъчното облекчение може да бъде компенсиран чрез разширяване на декларираната данъчна основа при лицата, предоставящи обучителни услуги.

2. ЗАКОН ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ

2.1. Увеличаване на прага за задължителна регистрация по ЗДДС

АИКБ подкрепя увеличаването на прага от 51 130 евро на 75 000 евро. Това е мярка в подкрепа на микро- и малките предприятия и едновременно данъчно и административно облекчение. Директива (ЕС) 2020/285 допуска праг до 85 000 евро, а предложените 75 000 евро са близо до максимално допустимата стойност. При предприятия с малък оборот разходите за регистрация, текущо счетоводно администриране и изпълнение на всички задължения по ЗДДС могат да бъдат непропорционално високи спрямо размера на дейността им.

Същевременно се запазва възможността за доброволна регистрация, което позволява предприятията, за които общият режим е икономически по-благоприятен, да продължат да го използват.

2.2. Задължителна регистрация при доставки на земя и нови сгради

Мярката има основание, доколкото цели да преустанови практики, при които фактическа стопанска дейност по строителство и последваща реализация на новопостроени обекти се структурира по начин, позволяващ избягване на облагането с ДДС.

Същевременно новата разпоредба не трябва да създава пречки пред нормалното функциониране на пазара на недвижими имоти и строителния сектор. Особено важно е еднократното разпореждане с лично имущество от физическо лице да не води автоматично до въвлечането му в режима на ЗДДС. Това се отнася и за случаите, когато физическо лице-собственик на земя учредява право на строеж върху своя имот срещу получаване на самостоятелни обекти в бъдещата сграда.

Предлагаме да бъдат въведени ясни законови критерии, които разграничават независимата стопанска дейност от еднократното управление и разпореждане с лично имущество.

2.3. Задължително електронно фактуриране за вътрешни доставки от 2028 г.

АИКБ принципно подкрепя въвеждането на задължително електронно фактуриране от 2028 г. Мярката може едновременно да автоматизира бизнес процесите, да намали разходите по обработване на документи и да ограничи възможностите за данъчни измами.

Тъй като тази мярка ще представлява значителна реформа по отношение на администрирането и плащането на ДДС, препоръчваме преди задължителното въвеждане на електронното фактуриране платформата да бъде напълно изградена, публично достъпна за тестване и натоварващо проверена. За целта техническите спецификации трябва да бъдат публикувани достатъчно рано, за да могат производителите на счетоводен и ERP софтуер да адаптират продуктите си.

Особено важно е електронното фактуриране да замени, а не да дублира съществуващи административни задължения. Не е приемливо една и съща информация да се изпраща на НАП чрез структурирана електронна фактура, дневници по ЗДДС, SAF-T и други паралелни информационни канали. След като приходната администрация ще разполага със структурирани данни в реално време, следва максимално да се използват предварително попълнени декларации, автоматични проверки и постепенно отпадане на излишни отчетни регистри. Необходимо е да бъде осигурено и безплатно решение за микропредприятията, които не разполагат със собствен специализиран софтуер и ИКТ капацитет.

3. ЗАКОН ЗА КОРПОРАТИВНОТО ПОДОХОДНО ОБЛАГАНЕ

3.1. Увеличаване на стойностния праг за данъчни амортизируеми активи

АИКБ подкрепя увеличаването на прага от 700 лв. на 1 000 евро. Прагът от 700 лв. е в сила от началото на 2008 г. и практически не е актуализиран близо две десетилетия, въпреки значителното увеличение на общото ценово равнище през този период. Съществуващата ниска стойност води до включване в данъчния амортизационен план на все повече нискостойностни активи, при които административният разход по проследяване и амортизиране е неоправдан спрямо стойността им. Предложеният праг от 1 000 евро ще намали административната тежест и ще осигури по-адекватно данъчно третиране на нискостойностните активи.

3.2. Пренасяне на данъчни загуби

АИКБ смята, че удължаването на срока за пренасяне на данъчните загуби от 5 на 10 години е правилно и необходимо. При предприятия с големи първоначални инвестиции, продължителни инвестиционни цикли, реструктуриране или значителни загуби в период на икономическа криза петгодишният срок често е недостатъчен за пълното приспадане на натрупаната данъчна загуба.

Предложеното ограничение за приспадане на натрупани данъчни загуби до 70% от положителния данъчен финансов резултат обаче поставя различен проблем. Например - предприятие, което все още има неприспажданата данъчна загуба, ще бъде задължено да плати корпоративен данък върху поне 30% от положителния си резултат, преди тази загуба да е изцяло

приспадната. Това ще създаде ситуация, при която за един средносрочен инвестиционен цикъл може да бъде платен данък преди предприятието фактически да е възстановило предходните си данъчни загуби.

В тази връзка не намираме достатъчно обосновка защо е избран именно праг от 70%.

АИКБ предлага да се запази действащият режим за първите пет години, през които натрупаната данъчна загуба да може да се приспада до 100% от положителния данъчен финансов резултат. За следващите пет години от удължения десетгодишен срок може да се прилага предложеното от Министерството на финансите ограничение за приспадане до 70% от положителния данъчен финансов резултат. По този начин удължаването на срока от 5 на 10 години ще представлява реално облекчение за бизнеса, без едновременно с това да се влошава действащият режим за приспадане на данъчни загуби през първите пет години.

3.3. Ускорена данъчна амортизация за AI и високопроизводителни технологии

АИКБ смята, че предложената мярка е в правилната посока.

Повишаването на производителността на българските предприятия изисква значителни инвестиции в цифровизация, автоматизация, изкуствен интелект и високопроизводителна инфраструктура. Не виждаме обаче икономическо основание този инвестиционен стимул да бъде ограничен само до тригодишен период. Предлагаме режимът да бъде постоянен или поне законът да предвиди оценка на резултатите през 2029 г. и възможност за неговото автоматично продължаване при доказан положителен ефект.

3.4. Ваучери за храна

АИКБ отчита положително почти двойното увеличаване максималната месечна стойност на ваучерите за храна до 200 евро и увеличаването на общата годишна квота от 818 млн. евро на 1,5 млрд. евро.

Ваучерите за храна представляват социална придобивка, която работодателите широко използват като инструмент за мотивация и задържане на работници и служители. В общия случай ваучерите не се възприемат от работниците като заместващи част от трудовото възнаграждение и не представляват част от договорената работна заплата.

Освен социалната си функция ваучерите имат и важен ефект за изсветляване на оборотите, особено в търговията с храни. Плащането чрез ваучер е напълно проследимо и ограничава възможностите за недекларирани продажби. Следователно фискалният ефект от ваучерите не трябва да се оценява единствено през размера на данъчната преференция.

Предложеният режим за облагане на ваучерите за храна облага не само увеличението от приблизително 102 евро до 200 евро, а и частта, която досега е била напълно необлагаема. Това може да намали стимулите за работодателите да използват инструмента.

АИКБ предлага 7-процентният данък да се прилага само върху допълнителната стойност над действащия досега необлагаем размер. Алтернативно, ако Министерството на финансите държи облагането да обхваща цялата стойност на ваучера, считаме за по-балансиран вариант ставката да бъде значително по-ниска - 3,5%.

Така би могъл да се постигне допълнителен бюджетен приход, без да бъде поставено под риск широкото използване на инструмента.

3.5. Данък върху т. нар. „свърхпечалба“

АИКБ не подкрепя предложението в представения му вид и счита, че текстовете следва да бъдат основно преработени след извършване на пълна икономическа и секторна оценка на въздействието. Не оспорваме обстоятелството, че през последните години в отделни отрасли и предприятия е реализирана необичайно висока доходност. Не оспорваме и правото на държавата при извънредни обстоятелства да разглежда възможността за временно облагане на тази извънредна доходност, но именно поради извънредния характер на подобен инструмент той трябва да бъде основан на изключително ясна икономическа логика, обективна методика и безспорно равнопоставено третиране. Предложеният механизъм не изпълнява в достатъчна степен тези изисквания.

АИКБ отчита, че част от засегнатите отрасли са силно концентрирани. Ако високата доходност е следствие от недостатъчна конкуренция, високи бариери за навлизане на пазара или злоупотреба с пазарно положение, това представлява преди всичко въпрос на конкурентната и секторната регулация. Облагането на печалбата не отстранява причината за недостатъчната конкуренция. От друга страна, административното определяне на цени, лихви, такси или допустими маржове също не представлява приемлива дългосрочна алтернатива в пазарна икономика. Правилният отговор е ефективна конкуренция и работещи регулатори.

Понятието „свърхпечалба“ не може да бъде сведено единствено до ръст на номиналната счетоводна печалба, тъй като по-високата абсолютна печалба сама по себе си не доказва наличие на извънреден доход. Предприятие може да увеличи печалбата си вследствие на увеличен оборот, инфлация, придобиване на друго предприятие, разширяване на

производствения капацитет, нови инвестиции, увеличение на капитала или подобряване на производителността. Например, ако приходите на предприятие се увеличат два пъти и печалбата също се увеличи два пъти, това не означава непременно, че неговата рентабилност се е увеличила. Следователно анализът следва да отчита не само абсолютната печалба, а и показатели като марж на печалбата, възвръщаемост на капитала, размер на активите, направени инвестиции и поет риск.

Според АИКБ не е представена убедителна икономическа обосновка защо именно 20% увеличение над средната печалба от предходните години представлява границата между нормална и „свръхпечалба“. Натрупаната инфлация през разглеждания период е значителна и номинален ръст на печалбата от 20% може да не представлява никакъв реален ръст след отчитане на ценовото равнище и мащаба на дейността.

Друг недостатък на представената методика за определяне на „свръхпечалба“ е, че предложената формула не отчита в достатъчна степен промяната в икономическия мащаб на предприятието. Компания, която е придобила конкурент, построила е нов производствен капацитет, разширила е мрежата си или е извършила значителни инвестиции, закономерно може да реализира по-висока абсолютна печалба. Това е необходимо, за да бъде възстановена инвестицията и да се осигури нормална възвръщаемост на вложения капитал. При сегашната формула именно предприятията, които са инвестирали и са разширили дейността си, могат да бъдат допълнително обложени за резултата от тези инвестиции.

Подобен механизъм за извънредно облагане създава погрешен икономически стимул и вместо да насърчава инвестициите, данъчната система може да санкционира успешно реализираната инвестиция.

Проектът предвижда специален контролен механизъм, при който съотношението между данъчната печалба и финансовия резултат преди лихви се сравнява с историческа средна, като значително отклонение може да доведе до корекция на данъчната печалба. Това създава няколко проблема.

Първо, при финансовите институции и особено при банките лихвената дейност е в основата на бизнес модела и класическият EBIT няма същата икономическа информативност, както при нефинансово предприятие.

Второ, въвеждането на изключение за „обективни икономически причини“ неизбежно ще доведе до сложни доказателствени производства между предприятията и НАП и до риск от продължителни административни и съдебни спорове.

В проекта данъкът е определен като еднократен и приложим само за 2027 г. Въвеждането на извънреден секторен данък представлява силно негативен сигнал към инвеститорите. След като веднъж е създадена практика временен бюджетен недостиг да бъде компенсиран чрез ново секторно облагане, съществува риск подобен подход да се повтори или да се разшири към други сектори при следващ фискален проблем.

Подобен подход вече беше приложен през 2025 г. спрямо минната индустрия. Той не реши нито един структурен проблем в сектора, не подобри конкуренцията и не промени пазарната среда, а единственият резултат беше допълнителен приход за бюджета. Ако държавата твърди, че в даден сектор има „свръхпечалба“, извънредното облагане трябва да бъде съпроводено с мерки, които отстраняват причините за нея и създават реална конкурентна среда. В противен случай това не е икономическа политика, а чисто фискално изземване на ресурс.

АИКБ счита стабилността на данъчната система за важен инвестиционен актив на България и този актив не следва да бъде поставян под риск заради еднократен фискален ефект.

4. ЗАКОН ЗА АКЦИЗИТЕ И ДАНЪЧНИТЕ СКЛАДОВЕ

4.1. Акциз върху автомобили с мощност 250 kW и повече

АИКБ разбира фискалната и икономическата логика за диференцирано облагане на автомобили с ясно изразен луксозен характер, но счита, че предложението трябва да бъде прецизирано.

Акцизите по своята икономическа природа могат да бъдат използвани както при стоки с отрицателни външни ефекти, така и при ясно изразено луксозно потребление. В публикувания проект обаче не откриваме изрично изключение за електрически автомобили. Това създава реален риск изцяло електрически автомобили и хибриди да попаднат в режима единствено поради високата мощност на електрическото задвижване. Подобен резултат би противоречал на останалите политики за декарбонизация на транспорта.

АИКБ предлага изцяло електрическите автомобили да бъдат изрично изключени от облагането, а за хибридите следва да бъде разработен критерий, който отчита емисиите и характеристиките на задвижването, а не само сумарната мощност.

5. ЗАКОН ЗА ХАЗАРТА

АИКБ подкрепя силното ограничаване на рекламата на хазартни игри. Ограниченията следва да бъдат прилагани последователно и по отношение на косвените форми на реклама, включително в онлайн среда.

АИКБ подкрепя увеличаването на данъчната и таксовата тежест върху хазартната дейност, като според нас следва да бъде анализирана и възможността за по-съществено увеличение, при условие че предварителната оценка покаже, че това няма да стимулира преминаването на потребителите към нелицензирани оператори.

АИКБ не подкрепя възможността хазартните оператори да не внесат част от променливата такса, когато съответната сума бъде използвана за спонсорство, реклама или дарения към определени спортни организации. Тази конструкция не е последователна с общата цел за ограничаване на рекламното присъствие на хазартните оператори. Ако държавата преценява, че част от приходите от хазарт следва да финансират спорта, това трябва да става чрез публичния бюджет и прозрачни програми, а не чрез данъчна преференция, която едновременно позволява реклама на оператора.

АИКБ подкрепя дистанционната свързаност на игралното оборудване с информационните системи на НАП и изискването чуждестранните онлайн оператори да имат реално място на стопанска дейност в България. Автоматизираното отчитане на залозите, изплатените печалби и приходите увеличава прозрачността, намалява възможностите за укриване на обороти и подобрява равнопоставеността между операторите.

6. ЗАКОН ЗА МЕСТНИТЕ ДАНЪЦИ И ТАКСИ

АИКБ подкрепя предложението за актуализиране на данъчните оценки на недвижимите имоти. Данъчните оценки в България не са актуализирани от 2008 г. и вследствие на това разликата между данъчните и действителните пазарни стойности в голяма част от страната е станала прекомерна. Оценяваме положително поетапното извършване на актуализацията, вместо еднократно рязко увеличение.

АИКБ подкрепя решението увеличените данъчни оценки да не бъдат автоматично пренасяни в размера на такса битови отпадъци. Настояваме принципът „замърсителят плаща“ да влезе в сила от 1 януари 2027 г. и прилагането му да не бъде отлагано повече, включително по отношение на предприятията. Размерът на ТБО следва да бъде обвързан с действително генерираното количество отпадъци, а не със стойността на недвижимия имот. Само така таксата ще изпълнява предназначението си и ще създава реални стимули за намаляване на отпадъците.

7. ЗАКОН ЗА СЧЕТОВОДСТВОТО И ЗАКОН ЗА НЕЗАВИСИМИЯ ФИНАНСОВ ОДИТ И ИЗРАЗЯВАНЕТО НА СИГУРНОСТ ПО УСТОЙЧИВОСТТА

АИКБ подкрепя предложените изменения, свързани с отчитането на устойчивостта. Проектът предвижда задължителното отчитане да се прилага за предприятия, които едновременно надвишават 450 млн. евро нетни приходи от продажби и 1 000 души средна численост на персонала. Това ще изведе значителен брой предприятия извън обхвата на задължителното отчитане и е правилна стъпка към възстановяване на принципа на пропорционалност.

Особено важна за АИКБ е защитата на малките и средните предприятия, които са доставчици на големи дружества, задължени да изготвят устойчивост на отчетност. Проектът въвежда категория „защитено предприятие“ и изрично дава възможност такова предприятие да откаже предоставянето на информация, надхвърляща доброволните стандарти, а договорни клаузи, задължаващи го да предоставя повече информация за целите на отчитането на устойчивостта са необвързващи. Формалното освобождаване на МСП от задължение за отчетност би било безпредметно, ако големите предприятия могат просто да прехвърлят собствените си информационни задължения към доставчиците си по веригата на стойността.

АИКБ настоява да не се въвеждат национални изисквания над минимално необходимите съгласно европейското право и защитата на МСП да не бъде заобикаляна чрез подзаконови актове или договорна практика.

АИКБ смята, че принципно правилно е изискването за разумна сигурност да бъде заменено с режим на ограничена сигурност при верифицирането на информацията за устойчивостта, тъй като самата Директива (ЕС) 2026/470 е насочена към по-пропорционална рамка и намаляване на прекомерните административни и финансови разходи при отчитането на устойчивостта.

Наред с принципната ни подкрепа за измененията считаме, че следва да бъде осигурен допълнителен преходен период за предприятията от т.нар. „първа вълна“, които продължават да попадат в обхвата на задължителното отчитане. Съществени промени в европейската рамка и стандартите бяха направени в хода на самата 2026 г., когато предприятията вече трябваше да организират събирането на данни, вътрешните контроли, процесите по веригата на стойността и подготовката за независима проверка. Изборът между старите и преработените стандарти не решава този практически проблем, тъй като и в двата случая липсва пълен отчетен период при предварително известни и окончателни правила.

Допълнително следва да се отчете, че ангажиментът за сигурност по устойчивостта изисква изричен избор на регистриран одитор от компетентния орган на предприятието, а самите одитори също се нуждаят от време за подготовка и планиране на ангажимента. Поради това АИКБ предлага първият задължителен отчет за устойчивостта по променената рамка за

предприятията от „първата вълна“, които остават в нейния обхват, да бъде за отчетната 2027 г. Това ще намали еднократната административна тежест и ще позволи първият отчет да бъде изготвен върху данни, събирани последователно през целия отчетен период.

8. ЗАКОН ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

АИКБ подкрепя привеждането на националната фискална рамка в съответствие с новите европейски правила и по-силното обвързване на бюджетното планиране със средносрочна траектория на нетните първични разходи. Особено положително оценяваме принципа трайно намаляване на приходите да бъде компенсирано с трайно намаляване на разходите, както и ограничаването на възможността преизпълнението на приходите през годината автоматично да бъде превръщано в нови разходи. За нас това е важна промяна във философията на управление на публичните финанси и по-високите приходи вследствие на инфлация, по-висок номинален БВП или по-добра събираемост не следва автоматично да генерират трайни нови разходни ангажменти.

Подкрепяме и въвеждането на предварителна оценка и приоритизация на национално финансираните публични инвестиции. Капиталовата програма трябва да бъде определяна според икономическата възвръщаемост, свързаността, производителността и ефекта върху потенциалния икономически растеж, а не като сбор от политически и ведомствени инвестиционни желания.

9. ЗАКОН ЗА ФИСКАЛНИЯ СЪВЕТ

АИКБ подкрепя укрепването на институционалната независимост и аналитичните функции на Фискалния съвет. Независимата оценка на макроикономическите прогнози и бюджетните допускания е особено необходима в условия на висока динамика на приходите и разходите и при преминаването към новата европейска фискална рамка.

Подкрепяме по-високите професионални критерии за членовете на Фискалния съвет, по-голямата прозрачност на дейността му и институционализирания достъп до информация. Независимата фискална институция трябва да има реален капацитет да оценява не само формалното съответствие с фискалните правила, но и качеството на макроикономическите допускания, устойчивостта на приходните оценки и трайния характер на разходните ангажменти.

АИКБ оценява представения пакет като преобладаващо положителен по отношение на редица структурни и административни промени, но същевременно идентифицира няколко предложения, които пораждат съществени икономически и регулаторни рискове и следва да бъдат преразгледани.

За АИКБ стабилната, предвидима и конкурентна данъчна система е капитал за българската икономика и не следва да бъде подлагана на риск чрез краткосрочни решения за покриване на текущи бюджетни дефицити. Устойчивите публични финанси се постигат чрез икономически растеж, висока заетост, ефективни публични разходи, ограничаване на недекларираната икономика и повишаване на събираемостта, а не чрез постоянно разширяване на данъчната тежест върху коректните данъкоплатци.

АИКБ остава на разположение за експертен диалог с Министерството на финансите и за участие в обсъждането на конкретните текстове с цел намиране на решения, които едновременно гарантират фискалната устойчивост, конкурентоспособността на българската икономика и предвидимостта на бизнес средата.

Целият текст на становището четете [ТУК](#).

[БТА](#)

✓ АИКБ представи становище по предложените промени в данъчното и счетоводното законодателство, публикувани от Министерството на финансите

Асоциацията на индустриалния капитал в България разглежда представения от Министерството на финансите пакет от законодателни промени в областта на данъчното облагане, счетоводната отчетност и публичните финанси.

АИКБ последователно отстоява позицията, че конкурентоспособната данъчна среда е едно от основните сравнителни предимства на българската икономика. Данъчната система следва да бъде проста, предвидима и устойчива, с ниски ставки и широка данъчна основа, да осигурява равнопоставеност между данъкоплатците и да не създава неоправдани административни разходи за предприятията. Повишаването на бюджетните приходи следва да се търси преди всичко чрез икономически растеж, разширяване на данъчната база, ограничаване на недекларираната икономическа дейност и подобряване на събираемостта, а не чрез увеличаване на данъчната тежест върху коректните данъкоплатци.

В този контекст оценяваме положително, че значителна част от предложенията са насочени към облекчаване на бизнеса, актуализиране на стойностни прагове, които не са променяни от години, стимулиране на инвестициите и намаляване на

регулаторната тежест. Наред с тях обаче се предлагат и мерки, които създават съществени рискове за данъчната неутралност, предвидимостта на стопанската среда, равнопоставеността между предприятията и инвестиционната активност.

АИКБ изразява следното становище по отделните законопроекти и предложения:

2. ЗАКОН ЗА ДАНЪЦИТЕ ВЪРХУ ДОХОДИТЕ НА ФИЗИЧЕСКИТЕ ЛИЦА

1.1. Увеличаване на данъчните облекчения за деца и за деца с увреждания

АИКБ подкрепя предложението и разглежда тази промяна не просто като данъчна преференция, а като елемент от необходимата дългосрочна демографска политика на страната. България е изправена пред сериозни демографски проблеми, които вече се проявяват пряко и на пазара на труда. Поради това политиката за подкрепа на семействата следва във все по-голяма степен да насърчава трудовата активност.

Данъчното облекчение ще доведе до увеличение на разполагаемия доход на работещите родители, което е по-устойчив подход от разширяване единствено на системата от социални трансфери, тъй като подкрепата с данъчно облекчение е пряко обвързана с трудова активност, създаване на БВП и плащане на данъци и осигурителни вноски.

1.2. Ново данъчно облекчение за детско развитие

АИКБ подкрепя предложението, защото мярката има едновременно два положителни ефекта.

От една страна, тя стимулира семействата да инвестират в развитието на децата си чрез финансиране на STEM обучение, чуждоезиково обучение, допълнителни образователни занимания, спорт, изкуства и други извънкласни дейности. Това е инвестиция в човешки капитал и има дългосрочен обществен и икономически ефект.

От друга страна, изискването разходът да бъде документално доказан създава допълнителен стимул за изсветляване на сектори, в които все още съществува значителен обем плащания без счетоводен документ. За да използва облекчението, родителят ще изисква документ за извършения разход, което ще води до деклариране на съответния оборот и облагане на дохода. По този начин част от първоначалния негативен бюджетен ефект от данъчното облекчение може да бъде компенсиран чрез разширяване на декларираната данъчна основа при лицата, предоставящи обучителни услуги.

3. ЗАКОН ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ

2.1. Увеличаване на прага за задължителна регистрация по ЗДДС

АИКБ подкрепя увеличаването на прага от 51 130 евро на 75 000 евро. Това е мярка в подкрепа на микро- и малките предприятия и едновременно данъчно и административно облекчение. Директива (ЕС) 2020/285 допуска праг до 85 000 евро, а предложените 75 000 евро са близо до максимално допустимата стойност. При предприятията с малък оборот разходите за регистрация, текущо счетоводно администриране и изпълнение на всички задължения по ЗДДС могат да бъдат непропорционално високи спрямо размера на дейността им.

Същевременно се запазва възможността за доброволна регистрация, което позволява предприятията, за които общият режим е икономически по-благоприятен, да продължат да го използват.

2.2. Задължителна регистрация при доставки на земя и нови сгради

Мярката има основание, доколкото цели да преустанови практики, при които фактическа стопанска дейност по строителство и последваща реализация на новопостроени обекти се структурира по начин, позволяващ избягване на облагането с ДДС.

Същевременно новата разпоредба не трябва да създава пречки пред нормалното функциониране на пазара на недвижими имоти и строителния сектор. Особено важно е еднократното разпореждане с лично имущество от физическо лице да не води автоматично до въвлечането му в режима на ЗДДС. Това се отнася и за случаите, когато физическо лице-собственик на земя учредява право на строеж върху своя имот срещу получаване на самостоятелни обекти в бъдещата сграда.

Предлагаме да бъдат въведени ясни законови критерии, които разграничават независимата стопанска дейност от еднократното управление и разпореждане с лично имущество.

2.3. Задължително електронно фактуриране за вътрешни доставки от 2028 г.

АИКБ принципно подкрепя въвеждането на задължително електронно фактуриране от 2028 г. Мярката може едновременно да автоматизира бизнес процесите, да намали разходите по обработване на документи и да ограничи възможностите за данъчни измами.

Тъй като тази мярка ще представлява значителна реформа по отношение на администрирането и плащането на ДДС, препоръчваме преди задължителното въвеждане на електронното фактуриране платформата да бъде напълно изградена, публично достъпна за тестване и натоварващо проверена. За целта техническите спецификации трябва да бъдат публикувани достатъчно рано, за да могат производителите на счетоводен и ERP софтуер да адаптират продуктите си.

Особено важно е електронното фактуриране да замени, а не да дублира съществуващи административни задължения. Не е приемливо една и съща информация да се изпраща на НАП чрез структурирана електронна фактура, дневници по ЗДДС, SAF-T и други паралелни информационни канали. След като приходната администрация ще разполага със структурирани данни в реално време, следва максимално да се използват предварително попълнени декларации, автоматични проверки и постепенно отпадане на излишни отчетни регистри. Необходимо е да бъде осигурено и безплатно решение за микропредприятията, които не разполагат със собствен специализиран софтуер и ИКТ капацитет.

4. ЗАКОН ЗА КОРПОРАТИВНОТО ПОДОХОДНО ОБЛАГАНЕ

3.1. Увеличаване на стойностния праг за данъчни амортизируеми активи

АИКБ подкрепя увеличаването на прага от 700 лв. на 1 000 евро. Прагът от 700 лв. е в сила от началото на 2008 г. и практически не е актуализиран близо две десетилетия, въпреки значителното увеличение на общото ценово равнище през този период. Съществуващата ниска стойност води до включване в данъчния амортизационен план на все повече нискостойностни активи, при които административният разход по проследяване и амортизиране е неоправдан спрямо стойността им. Предложеният праг от 1 000 евро ще намали административната тежест и ще осигури по-адекватно данъчно третиране на нискостойностните активи.

3.2. Пренасяне на данъчни загуби

АИКБ смята, че удължаването на срока за пренасяне на данъчните загуби от 5 на 10 години е правилно и необходимо. При предприятия с големи първоначални инвестиции, продължителни инвестиционни цикли, реструктуриране или значителни загуби в период на икономическа криза петгодишният срок често е недостатъчен за пълното приспадане на натрупаната данъчна загуба.

Предложеното ограничение за приспадане на натрупани данъчни загуби до 70% от положителния данъчен финансов резултат обаче поставя различен проблем. Например - предприятие, което все още има неприспажданата данъчна загуба, ще бъде задължено да плати корпоративен данък върху поне 30% от положителния си резултат, преди тази загуба да е изцяло приспадната. Това ще създаде ситуация, при която за един средносрочен инвестиционен цикъл може да бъде платен данък преди предприятието фактически да е възстановило предходните си данъчни загуби.

В тази връзка не намираме достатъчно обосновка защо е избран именно праг от 70%.

АИКБ предлага да се запази действащият режим за първите пет години, през които натрупаната данъчна загуба да може да се приспада до 100% от положителния данъчен финансов резултат. За следващите пет години от удължения десетгодишен срок може да се прилага предложеното от Министерството на финансите ограничение за приспадане до 70% от положителния данъчен финансов резултат. По този начин удължаването на срока от 5 на 10 години ще представлява реално облекчение за бизнеса, без едновременно с това да се влошава действащият режим за приспадане на данъчни загуби през първите пет години.

3.3. Ускорена данъчна амортизация за AI и високопроизводителни технологии

АИКБ смята, че предложената мярка е в правилната посока.

Повишаването на производителността на българските предприятия изисква значителни инвестиции в цифровизация, автоматизация, изкуствен интелект и високопроизводителна инфраструктура. Не виждаме обаче икономическо основание този инвестиционен стимул да бъде ограничен само до тригодишен период. Предлагаме режимът да бъде постоянен или поне законът да предвиди оценка на резултатите през 2029 г. и възможност за неговото автоматично продължаване при доказан положителен ефект.

3.4. Ваучери за храна

АИКБ отчита положително почти двойното увеличаване максималната месечна стойност на ваучерите за храна до 200 евро и увеличаването на общата годишна квота от 818 млн. евро на 1,5 млрд. евро.

Ваучерите за храна представляват социална придобивка, която работодателите широко използват като инструмент за мотивация и задържане на работници и служители. В общия случай ваучерите не се възприемат от работниците като заместващи част от трудовото възнаграждение и не представляват част от договорената работна заплата.

Освен социалната си функция ваучерите имат и важен ефект за изсветляване на оборотите, особено в търговията с храни. Плащането чрез ваучер е напълно проследимо и ограничава възможностите за недекларирани продажби. Следователно фискалният ефект от ваучерите не трябва да се оценява единствено през размера на данъчната преференция.

Предложеният режим за облагане на ваучерите за храна облага не само увеличението от приблизително 102 евро до 200 евро, а и частта, която досега е била напълно необлагаема. Това може да намали стимулите за работодателите да използват инструмента.

АИКБ предлага 7-процентният данък да се прилага само върху допълнителната стойност над действащия досега необлагаем размер. Алтернативно, ако Министерството на финансите държи облагането да обхваща цялата стойност на ваучера, считаме за по-балансиран вариант ставката да бъде значително по-ниска - 3,5%.

Така би могъл да се постигне допълнителен бюджетен приход, без да бъде поставено под риск широкото използване на инструмента.

3.5. Данък върху т. нар. „сврѣхпечалба“

АИКБ не подкрепя предложението в представения му вид и счита, че текстовете следва да бъдат основно преработени след извършване на пълна икономическа и секторна оценка на въздействието. Не оспорваме обстоятелството, че през последните години в отделни отрасли и предприятия е реализирана необичайно висока доходност. Не оспорваме и правото на държавата при извънредни обстоятелства да разглежда възможността за временно облагане на тази извънредна доходност, но именно поради извънредния характер на подобен инструмент той трябва да бъде основан на изключително ясна икономическа логика, обективна методика и безспорно равнопоставено третиране. Предложеният механизъм не изпълнява в достатъчна степен тези изисквания.

АИКБ отчита, че част от засегнатите отрасли са силно концентрирани. Ако високата доходност е следствие от недостатъчна конкуренция, високи бариери за навлизане на пазара или злоупотреба с пазарно положение, това представлява преди всичко въпрос на конкурентната и секторната регулация. Облагането на печалбата не отстранява причината за недостатъчната конкуренция. От друга страна, административното определяне на цени, лихви, такси или допустими маржове също не представлява приемлива дългосрочна алтернатива в пазарна икономика. Правилният отговор е ефективна конкуренция и работещи регулатори.

Понятието „сврѣхпечалба“ не може да бъде сведено единствено до ръст на номиналната счетоводна печалба, тъй като по-високата абсолютна печалба сама по себе си не доказва наличие на извънреден доход. Предприятие може да увеличи печалбата си вследствие на увеличен оборот, инфлация, придобиване на друго предприятие, разширяване на производствения капацитет, нови инвестиции, увеличение на капитала или подобряване на производителността. Например, ако приходите на предприятие се увеличат два пъти и печалбата също се увеличи два пъти, това не означава непременно, че неговата рентабилност се е увеличила. Следователно анализът следва да отчита не само абсолютната печалба, а и показатели като марж на печалбата, възвръщаемост на капитала, размер на активите, направени инвестиции и поет риск.

Според АИКБ не е представена убедителна икономическа обосновка защо именно 20% увеличение над средната печалба от предходните години представлява границата между нормална и „сврѣхпечалба“. Натрупаната инфлация през разглеждания период е значителна и номинален ръст на печалбата от 20% може да не представлява никакъв реален ръст след отчитане на ценовото равнище и мащаба на дейността.

Друг недостатък на представената методика за определяне на „сврѣхпечалба“ е, че предложената формула не отчита в достатъчна степен промяната в икономическия мащаб на предприятието. Компания, която е придобила конкурент, построила е нов производствен капацитет, разширила е мрежата си или е извършила значителни инвестиции, закономерно може да реализира по-висока абсолютна печалба. Това е необходимо, за да бъде възстановена инвестицията и да се осигури нормална възвръщаемост на вложения капитал. При сегашната формула именно предприятията, които са инвестирали и са разширили дейността си, могат да бъдат допълнително обложени за резултата от тези инвестиции.

Подобен механизъм за извънредно облагане създава погрешен икономически стимул и вместо да насърчава инвестициите, данъчната система може да санкционира успешно реализираната инвестиция.

Проектът предвижда специален контролен механизъм, при който съотношението между данъчната печалба и финансовия резултат преди лихви се сравнява с историческа средна, като значително отклонение може да доведе до корекция на данъчната печалба. Това създава няколко проблема.

Първо, при финансовите институции и особено при банките лихвената дейност е в основата на бизнес модела и класическият EBIT няма същата икономическа информативност, както при нефинансово предприятие.

Второ, въвеждането на изключение за „обективни икономически причини“ неизбежно ще доведе до сложни доказателствени производства между предприятията и НАП и до риск от продължителни административни и съдебни спорове.

В проекта данъкът е определен като еднократен и приложим само за 2027 г. Въвеждането на извънреден секторен данък представлява силно негативен сигнал към инвеститорите. След като веднъж е създадена практика временен бюджетен

недостиг да бъде компенсиран чрез ново секторно облагане, съществува риск подобен подход да се повтори или да се разшири към други сектори при следващ фискален проблем.

Подобен подход вече беше приложен през 2025 г. спрямо минната индустрия. Той не реши нито един структурен проблем в сектора, не подобри конкуренцията и не промени пазарната среда, а единственият резултат беше допълнителен приход за бюджета. Ако държавата твърди, че в даден сектор има „свръхпечалба“, извънредното облагане трябва да бъде съпроводено с мерки, които отстраняват причините за нея и създават реална конкурентна среда. В противен случай това не е икономическа политика, а чисто фискално изземване на ресурс.

АИКБ счита стабилността на данъчната система за важен инвестиционен актив на България и този актив не следва да бъде поставян под риск заради еднократен фискален ефект.

5. ЗАКОН ЗА АКЦИЗИТЕ И ДАНЪЧНИТЕ СКЛАДОВЕ

4.1. Акциз върху автомобили с мощност 250 kW и повече

АИКБ разбира фискалната и икономическата логика за диференцирано облагане на автомобили с ясно изразен луксозен характер, но счита, че предложението трябва да бъде прецизирано.

Акцизите по своята икономическа природа могат да бъдат използвани както при стоки с отрицателни външни ефекти, така и при ясно изразено луксозно потребление. В публикувания проект обаче не откриваме изрично изключение за електрически автомобили. Това създава реален риск изцяло електрически автомобили и хибриди да попаднат в режима единствено поради високата мощност на електрическото задвижване. Подобен резултат би противоречал на останалите политики за декарбонизация на транспорта.

АИКБ предлага изцяло електрическите автомобили да бъдат изрично изключени от облагането, а за хибридите следва да бъде разработен критерий, който отчита емисиите и характеристиките на задвижването, а не само сумарната мощност.

6. ЗАКОН ЗА ХАЗАРТА

АИКБ подкрепя силното ограничаване на рекламата на хазартни игри. Ограниченията следва да бъдат прилагани последователно и по отношение на косвените форми на реклама, включително в онлайн среда.

АИКБ подкрепя увеличаването на данъчната и таксовата тежест върху хазартната дейност, като според нас следва да бъде анализирана и възможността за по-съществено увеличение, при условие че предварителната оценка покаже, че това няма да стимулира преминаването на потребителите към нелицензирани оператори.

АИКБ не подкрепя възможността хазартните оператори да не внесат част от променливата такса, когато съответната сума бъде използвана за спонсорство, реклама или дарения към определени спортни организации. Тази конструкция не е последователна с общата цел за ограничаване на рекламното присъствие на хазартните оператори. Ако държавата преценява, че част от приходите от хазарт следва да финансират спорта, това трябва да става чрез публичния бюджет и прозрачни програми, а не чрез данъчна преференция, която едновременно позволява реклама на оператора.

АИКБ подкрепя дистанционната свързаност на игралното оборудване с информационните системи на НАП и изискването чуждестранните онлайн оператори да имат реално място на стопанска дейност в България. Автоматизираното отчитане на залозите, изплатените печалби и приходите увеличава прозрачността, намалява възможностите за укриване на обороти и подобрява равнопоставеността между операторите.

7. ЗАКОН ЗА МЕСТНИТЕ ДАНЪЦИ И ТАКСИ

АИКБ подкрепя предложението за актуализиране на данъчните оценки на недвижимите имоти. Данъчните оценки в България не са актуализирани от 2008 г. и вследствие на това разликата между данъчните и действителните пазарни стойности в голяма част от страната е станала прекомерна. Оценяваме положително поетапното извършване на актуализацията, вместо еднократно рязко увеличение.

АИКБ подкрепя решението увеличените данъчни оценки да не бъдат автоматично пренасяни в размера на такса битови отпадъци. Настояваме принципът „замърсителят плаща“ да влезе в сила от 1 януари 2027 г. и прилагането му да не бъде отлагано повече, включително по отношение на предприятията. Размерът на ТБО следва да бъде обвързан с действително генерираното количество отпадъци, а не със стойността на недвижимия имот. Само така таксата ще изпълнява предназначението си и ще създава реални стимули за намаляване на отпадъците.

8. ЗАКОН ЗА СЧЕТОВОДСТВОТО И ЗАКОН ЗА НЕЗАВИСИМИЯ ФИНАНСОВ ОДИТ И ИЗРАЗЯВАНЕТО НА СИГУРНОСТ ПО УСТОЙЧИВОСТТА

АИКБ подкрепя предложените изменения, свързани с отчитането на устойчивостта. Проектът предвижда задължителното отчитане да се прилага за предприятия, които едновременно надвишават 450 млн. евро нетни приходи от продажби и 1

000 души средна численост на персонала. Това ще изведе значителен брой предприятия извън обхвата на задължителното отчитане и е правилна стъпка към възстановяване на принципа на пропорционалност.

Особено важна за АИКБ е защитата на малките и средните предприятия, които са доставчици на големи дружества, задължени да изготвят устойчивост на отчетност. Проектът въвежда категория „защитено предприятие“ и изрично дава възможност такова предприятие да откаже предоставянето на информация, надхвърляща доброволните стандарти, а договорни клаузи, задължаващи го да предоставя повече информация за целите на отчитането на устойчивостта са необвързващи. Формалното освобождаване на МСП от задължение за отчетност би било безпредметно, ако големите предприятия могат просто да прехвърлят собствените си информационни задължения към доставчиците си по веригата на стойността.

АИКБ настоява да не се въвеждат национални изисквания над минимално необходимите съгласно европейското право и защитата на МСП да не бъде заобикаляна чрез подзаконови актове или договорна практика.

АИКБ смята, че принципно правилно е изискването за разумна сигурност да бъде заменено с режим на ограничена сигурност при верифицирането на информацията за устойчивостта, тъй като самата Директива (ЕС) 2026/470 е насочена към по-пропорционална рамка и намаляване на прекомерните административни и финансови разходи при отчитането на устойчивостта.

Наред с принципната ни подкрепа за измененията считаме, че следва да бъде осигурен допълнителен преходен период за предприятията от т.нар. „първа вълна“, които продължават да попадат в обхвата на задължителното отчитане. Съществени промени в европейската рамка и стандартите бяха направени в хода на самата 2026 г., когато предприятията вече трябваше да организират събирането на данни, вътрешните контроли, процесите по веригата на стойността и подготовката за независима проверка. Изборът между старите и преработените стандарти не решава този практически проблем, тъй като и в двата случая липсва пълен отчетен период при предварително известни и окончателни правила.

Допълнително следва да се отчете, че ангажиментът за сигурност по устойчивостта изисква изричен избор на регистриран одитор от компетентния орган на предприятието, а самите одитори също се нуждаят от време за подготовка и планиране на ангажимента. Поради това АИКБ предлага първият задължителен отчет за устойчивостта по променената рамка за предприятията от „първата вълна“, които остават в нейния обхват, да бъде за отчетната 2027 г. Това ще намали еднократната административна тежест и ще позволи първият отчет да бъде изготвен върху данни, събирани последователно през целия отчетен период.

9. ЗАКОН ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

АИКБ подкрепя привеждането на националната фискална рамка в съответствие с новите европейски правила и по-силното обвързване на бюджетното планиране със средносрочна траектория на нетните първични разходи. Особено положително оценяваме принципа трайно намаляване на приходите да бъде компенсирано с трайно намаляване на разходите, както и ограничаването на възможността преизпълнението на приходите през годината автоматично да бъде превръщано в нови разходи. За нас това е важна промяна във философията на управление на публичните финанси и по-високите приходи вследствие на инфлация, по-висок номинален БВП или по-добра събираемост не следва автоматично да генерират трайни нови разходни ангажименти.

Подкрепяме и въвеждането на предварителна оценка и приоритизация на национално финансираните публични инвестиции. Капиталовата програма трябва да бъде определяна според икономическата възвръщаемост, свързаността, производителността и ефекта върху потенциалния икономически растеж, а не като сбор от политически и ведомствени инвестиционни желания.

10. ЗАКОН ЗА ФИСКАЛНИЯ СЪВЕТ

АИКБ подкрепя укрепването на институционалната независимост и аналитичните функции на Фискалния съвет. Независимата оценка на макроикономическите прогнози и бюджетните допускания е особено необходима в условия на висока динамика на приходите и разходите и при преминаването към новата европейска фискална рамка.

Подкрепяме по-високите професионални критерии за членовете на Фискалния съвет, по-голямата прозрачност на дейността му и институционализирания достъп до информация. Независимата фискална институция трябва да има реален капацитет да оценява не само формалното съответствие с фискалните правила, но и качеството на макроикономическите допускания, устойчивостта на приходните оценки и трайния характер на разходните ангажименти.

АИКБ оценява представения пакет като преобладаващо положителен по отношение на редица структурни и административни промени, но същевременно идентифицира няколко предложения, които пораждаат съществени икономически и регулаторни рискове и следва да бъдат преразгледани.

За АИКБ стабилната, предвидима и конкурентна данъчна система е капитал за българската икономика и не следва да бъде подлагана на риск чрез краткосрочни решения за покриване на текущи бюджетни дефицити. Устойчивите публични финанси се постигат чрез икономически растеж, висока заетост, ефективни публични разходи, ограничаване на недекларираната икономика и повишаване на събираемостта, а не чрез постоянно разширяване на данъчната тежест върху коректните данъкоплатци.

АИКБ остава на разположение за експертен диалог с Министерството на финансите и за участие в обсъждането на конкретните текстове с цел намиране на решения, които едновременно гарантират фискалната устойчивост, конкурентоспособността на българската икономика и предвидимостта на бизнес средата.

✓ АИКБ подкрепя част от данъчните промени, но предупреждава за рискове за бизнеса и инвестициите

Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) оценява положително част от предложените от Министерството на финансите промени в данъчното и счетоводното законодателство, но предупреждава, че други мерки създават съществени рискове за предвидимостта на стопанската среда, равнопоставеността между предприятията и инвестиционната активност. Това се посочва в становище до вицепремиера и министър на финансите Гълъб Донев, получено днес в БТА.

Според организацията значителна част от предложенията са насочени към облекчаване на бизнеса, актуализиране на стойностни прагове, които не са променени от години, стимулиране на инвестициите и намаляване на регулаторната тежест. Наред с тях обаче се предлагат мерки, които застрашават и данъчната неутралност, посочват от АИКБ.

Асоциацията определя конкурентоспособната данъчна среда като едно от основните сравнителни предимства на българската икономика. Според нея данъчната система трябва да бъде проста, предвидима и устойчива, с ниски ставки и широка данъчна основа, да осигурява равнопоставеност между данъкоплатците и да не създава неоправдани административни разходи за предприятията.

Повишаването на бюджетните приходи трябва да се търси преди всичко чрез икономически растеж, разширяване на данъчната база, ограничаване на недекларираната икономическа дейност и подобряване на събираемостта, а не чрез увеличаване на данъчната тежест върху коректните данъкоплатци, смятат от АИКБ.

Становищата на АИКБ по отделните законопроекти и предложения може да бъде открито [тук](#).

Миналата седмица Министерството на финансите представи предложения за промени в седем данъчни закона, които, по разчети на ведомството, ще увеличат приходите в хазната с 1,4 млрд. евро.

[Tribune.bg](#)

✓ АИКБ алармира за риск за инвестициите на бизнеса в предложените от МФ промени в данъчното и счетоводното законодателство

Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) определя като преобладаващо положителен предложението от Министерството на финансите пакет от промени в данъчното и счетоводното законодателство, но изразява сериозни резерви към отделни мерки, които според организацията създават рискове за данъчната неутралност, предвидимостта на стопанската среда, равнопоставеността между предприятията и инвестиционната активност.

„Стабилната, предвидима и конкурентна данъчна система е капитал за българската икономика и не следва да бъде подлагана на риск чрез краткосрочни решения за покриване на текущи бюджетни дефицити“, посочват от АИКБ в становището си до министъра на финансите Гълъб Донев.

От работодателската организация подчертават, че конкурентоспособната данъчна среда е едно от основните сравнителни предимства на българската икономика. Според АИКБ данъчната система трябва да бъде „проста, предвидима и устойчива“, с ниски ставки и широка данъчна основа, като увеличаването на бюджетните приходи трябва да се търси основно чрез икономически растеж, разширяване на данъчната база, ограничаване на недекларираната икономическа дейност и подобряване на събираемостта.

Сред предложенията, които АИКБ подкрепя, са увеличаването на прага за задължителна регистрация по ДДС от 51 130 на 75 000 евро, по-високият праг за данъчни амортизируеми активи – от 700 лв. на 1000 евро, както и удължаването от пет на 10 години на срока за пренасяне на данъчни загуби.

По отношение на данъчните загуби обаче организацията има резерви към предложеното ограничение до 70% от положителния данъчен финансов резултат. Според АИКБ това може да доведе до ситуация, при която предприятие с неприспадната данъчна загуба да плаща корпоративен данък, преди да е възстановило предходните си загуби.

АИКБ предлага през първите пет години от срока натрупаната данъчна загуба да може да се приспада до 100% от положителния финансов резултат, а ограничението до 70% да се прилага през следващите пет години.

Най-съществени са резервите на организацията към предложения данък върху т.нар. „свръхпечалба“. АИКБ не подкрепя мярката в представения вид и настоява текстовете да бъдат основно преработени след пълна икономическа и секторна оценка на въздействието.

Според организацията високата абсолютна печалба сама по себе си не доказва наличие на извънреден доход. При оценката трябва да се отчитат и показатели като марж на печалбата, възвръщаемост на капитала, размерът на активите, направените инвестиции и поетият риск.

АИКБ поставя под въпрос и предложената граница от 20% над средната печалба от предходните години, над която да се определя „свръхпечалба“. Според организацията не е представена убедителна икономическа обосновка защо именно този процент трябва да бъде границата между нормална и извънредна доходност.

От АИКБ предупреждават, че настоящата формула може да засегне именно предприятия, които са инвестирали и са разширили дейността си.

„Подобен механизъм за извънредно облагане създава погрешен икономически стимул и вместо да насърчава инвестициите, данъчната система може да санкционира успешно реализираната инвестиция“, посочват от организацията.

АИКБ предупреждава и за ефекта върху инвеститорите от въвеждането на еднократен секторен данък за 2027 г. Според организацията това „представлява силно негативен сигнал към инвеститорите“, тъй като може да създаде риск практиката на временно секторно облагане да бъде повторена или разширена при бъдещи фискални затруднения.

Резерви са изразени и към предложения режим за облагане на ваучерите за храна. АИКБ отчита положително увеличаването на максималната месечна стойност до 200 евро, но посочва, че предложеният 7-процентен данък ще обхване и частта, която досега е била необлагаема. Според организацията това може да намали стимулите за работодателите да използват този инструмент.

АИКБ предлага 7-процентният данък да се прилага само върху увеличението над досегашния необлагаем размер. Като алтернатива организацията предлага, ако облагането обхване цялата стойност на ваучера, ставката да бъде 3,5%.

Работодателската организация има бележки и към задължителното електронно фактуриране от 2028 г. АИКБ го подкрепя принципно, но настоява платформата да бъде напълно изградена, публично достъпна за тестване и технически проверена преди задължителното въвеждане. Организацията настоява също електронното фактуриране да замени, а не да дублира съществуващи административни задължения.

По отношение на акциза върху автомобили с мощност 250 kW и повече АИКБ счита, че предложението трябва да бъде прецизирано. Организацията предупреждава, че без изрично изключение за електромобилите те могат да попаднат в режима единствено заради високата мощност на електрическото задвижване.

АИКБ подкрепя и част от промените в Закона за местните данъци и такси, включително актуализирането на данъчните оценки на недвижимите имоти, но настоява принципът „замърсителят плаща“ да влезе в сила от 1 януари 2027 г. Според организацията размерът на такса битови отпадъци трябва да бъде обвързан с действително генерираното количество отпадъци, а не със стойността на имота.

В заключение АИКБ определя пакета като преобладаващо положителен заради редица структурни и административни промени, но посочва, че няколко предложения пораждаат „съществени икономически и регулаторни рискове“ и следва да бъдат преразгледани.

Economic.bg

✓ „Силно негативен сигнал“: АИКБ също не подкрепи облагането на „свръхпечалбите“

Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) се обяви против въвеждането на данък „Свръхпечалба“ за някои сектори. Причината – предложението трябва да бъде преработено, защото няма достатъчно ясна методика и обосновка за съществуването си.

От организацията допълват, че не оспорват реализираната „необичайно висока доходност“ от някои предприятия, нито правото на държавата при извънредни обстоятелства да разглежда възможността за временно облагане на тази доходност, но поставят под въпрос доколко механизмът отговаря на някои условия.

Именно поради извънредния характер на подобен инструмент, той трябва да бъде основан на изключително ясна икономическа логика, обективна методика и безспорно равнопоставено третиране. Предложеният механизъм не изпълнява в достатъчна степен тези изисквания“, смятат от АИКБ.

Напомняме, че Българска народна банка (БНБ) също се възпротиви срещу въвеждането на налога, когато става въпрос за банковия сектор. В своя позиция ведомството посочи, че изтеглянето на допълнителни пари от финансовата система ще засегне кредитирането, а от там и цялата икономика, като фискалният ефект няма да успее да компенсира негативните последици. Тази сутрин обаче финансовият министър Гълъб Донев бе категоричен в телевизионно интервю, че не би се отказал от идеята.

Липса на конкуренция

От работодателската организация отчитат, че част от засегнатите отрасли са силно концентрирани. Следователно, ако високата доходност е вследствие на недостатъчна конкуренция, високи бариери за навлизане на пазара или злоупотреба с пазарно положение, това представлява въпрос на конкурентната и секторната регулация.

Облагането на печалбата не отстранява причината за недостатъчната конкуренция. От друга страна, административното определяне на цени, лихви, такси или допустими маржове също не представлява приемлива дългосрочна алтернатива в пазарна икономика. Правилният отговор е ефективна конкуренция и работещи регулатори“, посочват от АИКБ в своето становище.

И още показатели

От документа става ясно, че едно предприятие може да увеличи печалбата си вследствие на увеличен оборот, инфлация, придобиване на друго предприятие, разширяване на производствения капацитет, нови инвестиции, увеличение на капитала или подобряване на производителността.

Следователно анализът следва да отчита не само абсолютната печалба, а и показатели като марж на печалбата, възвръщаемост на капитала, размер на активите, направени инвестиции и поет риск“, допълват от там.

„Грешен стимул“

Подобен механизъм за извънредно облагане създава погрешен икономически стимул и вместо да насърчава инвестициите, данъчната система може да санкционира успешно реализираната инвестиция“, предупреждават от АИКБ.

Проектът предвижда специален контролен механизъм, при който съотношението между данъчната печалба и финансовия резултат преди лихви се сравнява с историческа средна, като значително отклонение може да доведе до корекция на данъчната печалба, а това, според АИКБ, създава няколко проблема:

- При финансовите институции и особено при банките лихвената дейност е в основата на бизнес модела и класическият EBIT няма същата икономическа информативност, както при нефинансово предприятие;
- Въвеждането на изключение за „обективни икономически причини“ неизбежно ще доведе до сложни доказателствени производства между предприятията и НАП и до риск от продължителни административни и съдебни спорове.

„Силно негативен сигнал“

Въпреки че данъкът е определен като еднократен и приложим само за 2027 г., според АИКБ, той представлява „силно негативен сигнал към инвеститорите“.

След като веднъж е създадена практика временен бюджетен недостиг да бъде компенсиран чрез ново секторно облагане, съществува риск подобен подход да се повтори или да се разшири към други сектори при следващ фискален проблем“, обобщават от Асоциацията.

От там подчертават, че ако държавата твърди, че в даден сектор има „свръхпечалба“, извънредното облагане трябва да бъде съпроводено с мерки, които отстраняват причините за нея и създават реална конкурентна среда.

В противен случай това не е икономическа политика, а чисто фискално изземване на ресурс“, казват експертите.

✓ АИКБ се обяви против данъка върху свръхпечалбата

Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) се обяви против въвеждането на данък „Свръхпечалба“ за някои сектори. Причината – предложението трябва да бъде преработено, защото няма достатъчно ясна методика и обосновка за съществуването си.

От организацията допълват, че не оспорват реализираната „необичайно висока доходност“ от някои предприятия, нито правото на държавата при извънредни обстоятелства да разглежда възможността за временно облагане на тази доходност, но поставят под въпрос доколко механизмът отговаря на някои условия.

Именно поради извънредния характер на подобен инструмент, той трябва да бъде основан на изключително ясна икономическа логика, обективна методика и безспорно равнопоставено третиране. Предложеният механизъм не изпълнява в достатъчна степен тези изисквания“, смятат от АИКБ.

Напомниме, че Българска народна банка (БНБ) също се възпротиви срещу въвеждането на налога, когато става въпрос за банковия сектор. В своя позиция ведомството посочи, че изтеглянето на допълнителни пари от финансовата система ще засегне кредитирането, а от там и цялата икономика, като фискалният ефект няма да успее да компенсира негативните последици. Тази сутрин обаче финансовият министър Гълъб Донев бе категоричен в телевизионно интервю, че не би се отказал от идеята.

Липса на конкуренция

От работодателската организация отчитат, че част от засегнатите отрасли са силно концентрирани. Следователно, ако високата доходност е вследствие на недостатъчна конкуренция, високи бариери за навлизане на пазара или злоупотреба с пазарно положение, това представлява въпрос на конкурентната и секторната регулация.

Облагането на печалбата не отстранява причината за недостатъчната конкуренция. От друга страна, административното определяне на цени, лихви, такси или допустими маржове също не представлява приемлива дългосрочна алтернатива в пазарна икономика. Правилният отговор е ефективна конкуренция и работещи регулатори“, посочват от АИКБ в своето становище.

И още показатели

От документа става ясно, че едно предприятие може да увеличи печалбата си вследствие на увеличен оборот, инфлация, придобиване на друго предприятие, разширяване на производствения капацитет, нови инвестиции, увеличение на капитала или подобряване на производителността.

Следователно анализът следва да отчита не само абсолютната печалба, а и показатели като марж на печалбата, възвръщаемост на капитала, размер на активите, направени инвестиции и поет риск“, допълват от там.

„Грешен стимул“

Подобен механизъм за извънредно облагане създава погрешен икономически стимул и вместо да насърчава инвестициите, данъчната система може да санкционира успешно реализираната инвестиция“, предупреждават от АИКБ.

Проектът предвижда специален контролен механизъм, при който съотношението между данъчната печалба и финансовия резултат преди лихви се сравнява с историческа средна, като значително отклонение може да доведе до корекция на данъчната печалба, а това, според АИКБ, създава няколко проблема:

- При финансовите институции и особено при банките лихвената дейност е в основата на бизнес модела и класическият EBIT няма същата икономическа информативност, както при нефинансово предприятие;
- Въвеждането на изключение за „обективни икономически причини“ неизбежно ще доведе до сложни доказателствени производства между предприятията и НАП и до риск от продължителни административни и съдебни спорове.

„Силно негативен сигнал“

Въпреки че данъкът е определен като еднократен и приложим само за 2027 г., според АИКБ, той представлява „силно негативен сигнал към инвеститорите“.

След като веднъж е създадена практика временен бюджетен недостиг да бъде компенсиран чрез ново секторно облагане, съществува риск подобен подход да се повтори или да се разшири към други сектори при следващ фискален проблем“, обобщават от Асоциацията.

От там подчертават, че ако държавата твърди, че в даден сектор има „свръхпечалба“, извънредното облагане трябва да бъде съпроводено с мерки, които отстраняват причините за нея и създават реална конкурентна среда.

В противен случай това не е икономическа политика, а чисто фискално изземване на ресурс“, казват експертите.

[News.bg](https://news.bg)

✓ Бизнесът обясни защо е против данък "свръхпечалба" и акциза върху електромобилите

Асоциацията на индустриалния капитал в България разгледа представения от Министерството на финансите пакет от законодателни промени в областта на данъчното облагане, счетоводната отчетност и публичните финанси.

АИКБ последователно отстоява позицията, че конкурентоспособната данъчна среда е едно от основните сравнителни предимства на българската икономика. Данъчната система следва да бъде проста, предвидима и устойчива, с ниски ставки и широка данъчна основа, да осигурява равнопоставеност между данъкоплатците и да не създава неоправдани административни разходи за предприятията. Повишаването на бюджетните приходи следва да се търси преди всичко чрез икономически растеж, разширяване на данъчната база, ограничаване на недекларираната икономическа дейност и подобряване на събираемостта, а не чрез увеличаване на данъчната тежест върху коректните данъкоплатци.

В този контекст оценяваме положително, че значителна част от предложенията са насочени към облекчаване на бизнеса, актуализиране на стойностни прагове, които не са променени от години, стимулиране на инвестициите и намаляване на регулаторната тежест. Наред с тях обаче се предлагат и мерки, които създават съществени рискове за данъчната неутралност, предвидимостта на стопанската среда, равнопоставеността между предприятията и инвестиционната активност.

АИКБ изразява следното становище по отделните законопроекта и предложения:

3. ЗАКОН ЗА ДАНЪЦИТЕ ВЪРХУ ДОХОДИТЕ НА ФИЗИЧЕСКИТЕ ЛИЦА

1.1. Увеличаване на данъчните облекчения за деца и за деца с увреждания

АИКБ подкрепя предложението и разглежда тази промяна не просто като данъчна преференция, а като елемент от необходимата дългосрочна демографска политика на страната. България е изправена пред сериозни демографски проблеми, които вече се проявяват пряко и на пазара на труда. Поради това политиката за подкрепа на семействата следва във все по-голяма степен да насърчава трудовата активност.

Данъчното облекчение ще доведе до увеличение на разполагаемия доход на работещите родители, което е по-устойчив подход от разширяване единствено на системата от социални трансфери, тъй като подкрепата с данъчно облекчение е пряко обвързана с трудова активност, създаване на БВП и плащане на данъци и осигурителни вноски.

1.2. Ново данъчно облекчение за детско развитие

АИКБ подкрепя предложението, защото мярката има едновременно два положителни ефекта.

От една страна, тя стимулира семействата да инвестират в развитието на децата си чрез финансиране на STEM обучение, чуждоезиково обучение, допълнителни образователни занимания, спорт, изкуства и други извънкласни дейности. Това е инвестиция в човешки капитал и има дългосрочен обществен и икономически ефект.

От друга страна, изискването разходът да бъде документално доказан създава допълнителен стимул за изсветляване на сектори, в които все още съществува значителен обем плащания без счетоводен документ. За да използва облекчението, родителят ще изисква документ за извършения разход, което ще води до деклариране на съответния оборот и облагане на дохода. По този начин част от първоначалния негативен бюджетен ефект от данъчното облекчение може да бъде компенсиран чрез разширяване на декларираната данъчна основа при лицата, предоставящи обучителни услуги.

4. ЗАКОН ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ

2.1. Увеличаване на прага за задължителна регистрация по ЗДДС

АИКБ подкрепя увеличаването на прага от 51 130 евро на 75 000 евро. Това е мярка в подкрепа на микро- и малките предприятия и едновременно данъчно и административно облекчение. Директива (ЕС) 2020/285 допуска праг до 85 000 евро, а предложените 75 000 евро са близо до максимално допустимата стойност. При предприятията с малък оборот разходите за регистрация, текущо счетоводно администриране и изпълнение на всички задължения по ЗДДС могат да бъдат непропорционално високи спрямо размера на дейността им.

Същевременно се запазва възможността за доброволна регистрация, което позволява предприятията, за които общият режим е икономически по-благоприятен, да продължат да го използват.

2.2. Задължителна регистрация при доставки на земя и нови сгради

Мярката има основание, доколкото цели да преустанови практики, при които фактическа стопанска дейност по строителство и последваща реализация на новопостроени обекти се структурира по начин, позволяващ избягване на облагането с ДДС.

Същевременно новата разпоредба не трябва да създава пречки пред нормалното функциониране на пазара на недвижими имоти и строителния сектор. Особено важно е еднократното разпореждане с лично имущество от физическо лице да не води автоматично до въвлечането му в режима на ЗДДС. Това се отнася и за случаите, когато физическо лице-собственик на земя учредява право на строеж върху своя имот срещу получаване на самостоятелни обекти в бъдещата сграда.

Предлагаме да бъдат въведени ясни законови критерии, които разграничават независимата стопанска дейност от еднократното управление и разпореждане с лично имущество.

2.3. Задължително електронно фактуриране за вътрешни доставки от 2028 г.

АИКБ принципно подкрепя въвеждането на задължително електронно фактуриране от 2028 г. Мярката може едновременно да автоматизира бизнес процесите, да намали разходите по обработване на документи и да ограничи възможностите за данъчни измами.

Тъй като тази мярка ще представлява значителна реформа по отношение на администрирането и плащането на ДДС, препоръчваме преди задължителното въвеждане на електронното фактуриране платформата да бъде напълно изградена, публично достъпна за тестване и натоварващо проверена. За целта техническите спецификации трябва да бъдат публикувани достатъчно рано, за да могат производителите на счетоводен и ERP софтуер да адаптират продуктите си.

Особено важно е електронното фактуриране да замени, а не да дублира съществуващи административни задължения. Не е приемливо една и съща информация да се изпраща на НАП чрез структурирана електронна фактура, дневници по ЗДДС, SAF-T и други паралелни информационни канали. След като приходната администрация ще разполага със структурирани данни в реално време, следва максимално да се използват предварително попълнени декларации, автоматични проверки и постепенно отпадане на излишни отчетни регистри. Необходимо е да бъде осигурено и безплатно решение за микропредприятията, които не разполагат със собствен специализиран софтуер и ИКТ капацитет.

5. ЗАКОН ЗА КОРПОРАТИВНОТО ПОДОХОДНО ОБЛАГАНЕ

3.1. Увеличаване на стойностния праг за данъчни амортизируеми активи

АИКБ подкрепя увеличаването на прага от 700 лв. на 1 000 евро. Прагът от 700 лв. е в сила от началото на 2008 г. и практически не е актуализиран близо две десетилетия, въпреки значителното увеличение на общото ценово равнище през този период. Съществуващата ниска стойност води до включване в данъчния амортизационен план на все повече нискостойностни активи, при които административният разход по проследяване и амортизиране е неоправдан спрямо стойността им. Предложеният праг от 1 000 евро ще намали административната тежест и ще осигури по-адекватно данъчно третиране на нискостойностните активи.

3.2. Пренасяне на данъчни загуби

АИКБ смята, че удължаването на срока за пренасяне на данъчните загуби от 5 на 10 години е правилно и необходимо. При предприятия с големи първоначални инвестиции, продължителни инвестиционни цикли, реструктуриране или значителни загуби в период на икономическа криза петгодишният срок често е недостатъчен за пълното приспадане на натрупаната данъчна загуба.

Предложеното ограничение за приспадане на натрупани данъчни загуби до 70% от положителния данъчен финансов резултат обаче поставя различен проблем. Например - предприятие, което все още има неприспадната данъчна загуба, ще бъде задължено да плати корпоративен данък върху поне 30% от положителния си резултат, преди тази загуба да е изцяло приспадната. Това ще създаде ситуация, при която за един средносрочен инвестиционен цикъл може да бъде платен данък преди предприятието фактически да е възстановило предходните си данъчни загуби.

В тази връзка не намираме достатъчно обосновка защо е избран именно праг от 70%.

АИКБ предлага да се запази действащият режим за първите пет години, през които натрупаната данъчна загуба да може да се приспада до 100% от положителния данъчен финансов резултат. За следващите пет години от удължения десетгодишен срок може да се прилага предложеното от Министерството на финансите ограничение за приспадане до 70% от положителния данъчен финансов резултат. По този начин удължаването на срока от 5 на 10 години ще представлява реално облекчение за бизнеса, без едновременно с това да се влошава действащият режим за приспадане на данъчни загуби през първите пет години.

3.3. Ускорена данъчна амортизация за AI и високопроизводителни технологии

АИКБ смята, че предложената мярка е в правилната посока.

Повишаването на производителността на българските предприятия изисква значителни инвестиции в цифровизация, автоматизация, изкуствен интелект и високопроизводителна инфраструктура. Не виждаме обаче икономическо основание този инвестиционен стимул да бъде ограничен само до тригодишен период. Предлагаме режимът да бъде постоянен или поне законът да предвиди оценка на резултатите през 2029 г. и възможност за неговото автоматично продължаване при доказан положителен ефект.

3.4. Ваучери за храна

АИКБ отчита положително почти двойното увеличаване максималната месечна стойност на ваучерите за храна до 200 евро и увеличаването на общата годишна квота от 818 млн. евро на 1,5 млрд. евро.

Ваучерите за храна представляват социална придобивка, която работодателите широко използват като инструмент за мотивация и задържане на работници и служители. В общия случай ваучерите не се възприемат от работниците като заместващи част от трудовото възнаграждение и не представляват част от договорената работна заплата.

Освен социалната си функция ваучерите имат и важен ефект за изсветляване на оборотите, особено в търговията с храни. Плащането чрез ваучер е напълно проследимо и ограничава възможностите за недекларирани продажби. Следователно фискалният ефект от ваучерите не трябва да се оценява единствено през размера на данъчната преференция.

Предложеният режим за облагане на ваучерите за храна облага не само увеличението от приблизително 102 евро до 200 евро, а и частта, която досега е била напълно необлагаема. Това може да намали стимулите за работодателите да използват инструмента.

АИКБ предлага 7-процентният данък да се прилага само върху допълнителната стойност над действащия досега необлагаем размер. Алтернативно, ако Министерството на финансите държи облагането да обхваща цялата стойност на ваучера, считаме за по-балансиран вариант ставката да бъде значително по-ниска - 3,5%.

Така би могъл да се постигне допълнителен бюджетен приход, без да бъде поставено под риск широкото използване на инструмента.

3.5. Данък върху т. нар. „свръхпечалба“

АИКБ не подкрепя предложението в представения му вид и счита, че текстовете следва да бъдат основно преработени след извършване на пълна икономическа и секторна оценка на въздействието. Не оспорваме обстоятелството, че през последните години в отделни отрасли и предприятия е реализирана необичайно висока доходност. Не оспорваме и правото на държавата при извънредни обстоятелства да разглежда възможността за временно облагане на тази извънредна доходност, но именно поради извънредния характер на подобен инструмент той трябва да бъде основан на изключително ясна икономическа логика, обективна методика и безспорно равнопоставено третиране. Предложеният механизъм не изпълнява в достатъчна степен тези изисквания.

АИКБ отчита, че част от засегнатите отрасли са силно концентрирани. Ако високата доходност е следствие от недостатъчна конкуренция, високи бариери за навлизане на пазара или злоупотреба с пазарно положение, това представлява преди всичко въпрос на конкурентната и секторната регулация. Облагането на печалбата не отстранява причината за недостатъчната конкуренция. От друга страна, административното определяне на цени, лихви, такси или допустими маржове също не представлява приемлива дългосрочна алтернатива в пазарна икономика. Правилният отговор е ефективна конкуренция и работещи регулатори.

Понятието „свръхпечалба“ не може да бъде сведено единствено до ръст на номиналната счетоводна печалба, тъй като по-високата абсолютна печалба сама по себе си не доказва наличие на извънреден доход. Предприятие може да увеличи печалбата си вследствие на увеличен оборот, инфлация, придобиване на друго предприятие, разширяване на производствения капацитет, нови инвестиции, увеличение на капитала или подобряване на производителността. Например, ако приходите на предприятие се увеличат два пъти и печалбата също се увеличи два пъти, това не означава непременно, че неговата рентабилност се е увеличила. Следователно анализът следва да отчита не само абсолютната печалба, а и показатели като марж на печалбата, възвръщаемост на капитала, размер на активите, направени инвестиции и поет риск.

Според АИКБ не е представена убедителна икономическа обосновка защо именно 20% увеличение над средната печалба от предходните години представлява границата между нормална и „свръхпечалба“. Натрупаната инфлация през разглеждания период е значителна и номинален ръст на печалбата от 20% може да не представлява никакъв реален ръст след отчитане на ценовото равнище и мащаба на дейността.

Друг недостатък на представената методика за определяне на „свръхпечалба“ е, че предложената формула не отчита в достатъчна степен промяната в икономическия мащаб на предприятието. Компания, която е придобила конкурент,

построила е нов производствен капацитет, разширила е мрежата си или е извършила значителни инвестиции, закономерно може да реализира по-висока абсолютна печалба. Това е необходимо, за да бъде възстановена инвестицията и да се осигури нормална възвръщаемост на вложения капитал. При сегашната формула именно предприятията, които са инвестирали и са разширили дейността си, могат да бъдат допълнително обложени за резултата от тези инвестиции.

Подобен механизъм за извънредно облагане създава погрешен икономически стимул и вместо да насърчава инвестициите, данъчната система може да санкционира успешно реализираната инвестиция.

Проектът предвижда специален контролен механизъм, при който съотношението между данъчната печалба и финансовия резултат преди лихви се сравнява с историческа средна, като значително отклонение може да доведе до корекция на данъчната печалба. Това създава няколко проблема.

Първо, при финансовите институции и особено при банките лихвената дейност е в основата на бизнес модела и класическият EBIT няма същата икономическа информативност, както при нефинансово предприятие.

Второ, въвеждането на изключение за „обективни икономически причини“ неизбежно ще доведе до сложни доказателствени производства между предприятията и НАП и до риск от продължителни административни и съдебни спорове.

В проекта данъкът е определен като еднократен и приложим само за 2027 г. Въвеждането на извънреден секторен данък представлява силно негативен сигнал към инвеститорите. След като веднъж е създадена практика временен бюджетен недостиг да бъде компенсиран чрез ново секторно облагане, съществува риск подобен подход да се повтори или да се разшири към други сектори при следващ фискален проблем.

Подобен подход вече беше приложен през 2025 г. спрямо минната индустрия. Той не реши нито един структурен проблем в сектора, не подобри конкуренцията и не промени пазарната среда, а единственият резултат беше допълнителен приход за бюджета. Ако държавата твърди, че в даден сектор има „свръхпечалба“, извънредното облагане трябва да бъде съпроводено с мерки, които отстраняват причините за нея и създават реална конкурентна среда. В противен случай това не е икономическа политика, а чисто фискално изземване на ресурс.

АИКБ счита стабилността на данъчната система за важен инвестиционен актив на България и този актив не следва да бъде поставян под риск заради еднократен фискален ефект.

6. ЗАКОН ЗА АКЦИЗИТЕ И ДАНЪЧНИТЕ СКЛАДОВЕ

4.1. Акциз върху автомобили с мощност 250 kW и повече

АИКБ разбира фискалната и икономическата логика за диференцирано облагане на автомобили с ясно изразен луксозен характер, но счита, че предложението трябва да бъде прецизирано.

Акцизите по своята икономическа природа могат да бъдат използвани както при стоки с отрицателни външни ефекти, така и при ясно изразено луксозно потребление. В публикувания проект обаче не откриваме изрично изключение за електрически автомобили. Това създава реален риск изцяло електрически автомобили и хибриди да попаднат в режима единствено поради високата мощност на електрическото задвижване. Подобен резултат би противоречал на останалите политики за декарбонизация на транспорта.

АИКБ предлага изцяло електрическите автомобили да бъдат изрично изключени от облагането, а за хибридите следва да бъде разработен критерий, който отчита емисиите и характеристиките на задвижването, а не само сумарната мощност.

7. ЗАКОН ЗА ХАЗАРТА

АИКБ подкрепя силното ограничаване на рекламата на хазартни игри. Ограниченията следва да бъдат прилагани последователно и по отношение на косвените форми на реклама, включително в онлайн среда.

АИКБ подкрепя увеличаването на данъчната и таксовата тежест върху хазартната дейност, като според нас следва да бъде анализирана и възможността за по-съществено увеличение, при условие че предварителната оценка покаже, че това няма да стимулира преминаването на потребителите към нелицензирани оператори.

АИКБ не подкрепя възможността хазартните оператори да не внесат част от променливата такса, когато съответната сума бъде използвана за спонсорство, реклама или дарения към определени спортни организации. Тази конструкция не е последователна с общата цел за ограничаване на рекламното присъствие на хазартните оператори. Ако държавата преценява, че част от приходите от хазарт следва да финансират спорта, това трябва да става чрез публичния бюджет и прозрачни програми, а не чрез данъчна преференция, която едновременно позволява реклама на оператора.

АИКБ подкрепя дистанционната свързаност на игралното оборудване с информационните системи на НАП и изискването чуждестранните онлайн оператори да имат реално място на стопанска дейност в България. Автоматизираното отчитане на

залозите, изплатените печалби и приходите увеличава прозрачността, намалява възможностите за укриване на обороти и подобрява равнопоставеността между операторите.

8. ЗАКОН ЗА МЕСТНИТЕ ДАНЪЦИ И ТАКСИ

АИКБ подкрепя предложението за актуализиране на данъчните оценки на недвижимите имоти. Данъчните оценки в България не са актуализирани от 2008 г. и вследствие на това разликата между данъчните и действителните пазарни стойности в голяма част от страната е станала прекомерна. Оценяваме положително поетапното извършване на актуализацията, вместо еднократно рязко увеличение.

АИКБ подкрепя решението увеличените данъчни оценки да не бъдат автоматично пренасяни в размера на такса битови отпадъци. Настояваме принципът „замърсителят плаща“ да влезе в сила от 1 януари 2027 г. и прилагането му да не бъде отлагано повече, включително по отношение на предприятията. Размерът на ТБО следва да бъде обвързан с действително генерираното количество отпадъци, а не със стойността на недвижимия имот. Само така таксата ще изпълнява предназначението си и ще създава реални стимули за намаляване на отпадъците.

9. ЗАКОН ЗА СЧЕТОВОДСТВОТО И ЗАКОН ЗА НЕЗАВИСИМИЯ ФИНАНСОВ ОДИТ И ИЗРАЗЯВАНЕТО НА СИГУРНОСТ ПО УСТОЙЧИВОСТТА

АИКБ подкрепя предложените изменения, свързани с отчитането на устойчивостта. Проектът предвижда задължителното отчитане да се прилага за предприятия, които едновременно надвишават 450 млн. евро нетни приходи от продажби и 1 000 души средна численост на персонала. Това ще изведе значителен брой предприятия извън обхвата на задължителното отчитане и е правилна стъпка към възстановяване на принципа на пропорционалност.

Особено важна за АИКБ е защитата на малките и средните предприятия, които са доставчици на големи дружества, задължени да изготвят устойчивост на отчетност. Проектът въвежда категория „защитено предприятие“ и изрично дава възможност такова предприятие да откаже предоставянето на информация, надхвърляща доброволните стандарти, а договорни клаузи, задължаващи го да предоставя повече информация за целите на отчитането на устойчивостта са необвързващи. Формалното освобождаване на МСП от задължение за отчетност би било безпредметно, ако големите предприятия могат просто да прехвърлят собствените си информационни задължения към доставчиците си по веригата на стойността.

АИКБ настоява да не се въвеждат национални изисквания над минимално необходимите съгласно европейското право и защитата на МСП да не бъде заобикаляна чрез подзаконови актове или договорна практика.

АИКБ смята, че принципно правилно е изискването за разумна сигурност да бъде заменено с режим на ограничена сигурност при верифицирането на информацията за устойчивостта, тъй като самата Директива (ЕС) 2026/470 е насочена към по-пропорционална рамка и намаляване на прекомерните административни и финансови разходи при отчитането на устойчивостта.

Наред с принципната ни подкрепа за измененията считаме, че следва да бъде осигурен допълнителен преходен период за предприятията от т.нар. „първа вълна“, които продължават да попадат в обхвата на задължителното отчитане. Съществени промени в европейската рамка и стандартите бяха направени в хода на самата 2026 г., когато предприятията вече трябваше да организират събирането на данни, вътрешните контроли, процесите по веригата на стойността и подготовката за независима проверка. Изборът между старите и преработените стандарти не решава този практически проблем, тъй като и в двата случая липсва пълен отчетен период при предварително известни и окончателни правила.

Допълнително следва да се отчете, че ангажиментът за сигурност по устойчивостта изисква изричен избор на регистриран одитор от компетентния орган на предприятието, а самите одитори също се нуждаят от време за подготовка и планиране на ангажимента. Поради това АИКБ предлага първият задължителен отчет за устойчивостта по променената рамка за предприятията от „първата вълна“, които остават в нейния обхват, да бъде за отчетната 2027 г. Това ще намали еднократната административна тежест и ще позволи първият отчет да бъде изготвен върху данни, събирани последователно през целия отчетен период.

10. ЗАКОН ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

АИКБ подкрепя привеждането на националната фискална рамка в съответствие с новите европейски правила и по-силното обвързване на бюджетното планиране със средносрочна траектория на нетните първични разходи. Особено положително оценяваме принципа трайно намаляване на приходите да бъде компенсирано с трайно намаляване на разходите, както и ограничаването на възможността преизпълнението на приходите през годината автоматично да бъде превръщано в нови разходи. За нас това е важна промяна във философията на управление на публичните финанси и по-високите приходи

вследствие на инфлация, по-висок номинален БВП или по-добра събираемост не следва автоматично да генерират трайни нови разходни ангажменти.

Подкрепяме и въвеждането на предварителна оценка и приоритизация на национално финансираните публични инвестиции. Капиталовата програма трябва да бъде определяна според икономическата възвръщаемост, свързаността, производителността и ефекта върху потенциалния икономически растеж, а не като сбор от политически и ведомствени инвестиционни желания.

11. ЗАКОН ЗА ФИСКАЛНИЯ СЪВЕТ

АИКБ подкрепя укрепването на институционалната независимост и аналитичните функции на Фискалния съвет. Независимата оценка на макроикономическите прогнози и бюджетните допускания е особено необходима в условия на висока динамика на приходите и разходите и при преминаването към новата европейска фискална рамка.

Подкрепяме по-високите професионални критерии за членовете на Фискалния съвет, по-голямата прозрачност на дейността му и институционализирания достъп до информация. Независимата фискална институция трябва да има реален капацитет да оценява не само формалното съответствие с фискалните правила, но и качеството на макроикономическите допускания, устойчивостта на приходните оценки и трайния характер на разходните ангажменти.

АИКБ оценява представения пакет като преобладаващо положителен по отношение на редица структурни и административни промени, но същевременно идентифицира няколко предложения, които пораждат съществени икономически и регулаторни рискове и следва да бъдат преразгледани.

За АИКБ стабилната, предвидима и конкурентна данъчна система е капитал за българската икономика и не следва да бъде подлагана на риск чрез краткосрочни решения за покриване на текущи бюджетни дефицити. Устойчивите публични финанси се постигат чрез икономически растеж, висока заетост, ефективни публични разходи, ограничаване на недекларираната икономика и повишаване на събираемостта, а не чрез постоянно разширяване на данъчната тежест върху коректните данъкоплатци.

АИКБ остава на разположение за експертен диалог с Министерството на финансите и за участие в обсъждането на конкретните текстове с цел намиране на решения, които едновременно гарантират фискалната устойчивост, конкурентоспособността на българската икономика и предвидимостта на бизнес средата.

Taralej.bg

✓ АИКБ: Част от данъчните промени застрашават бизнеса и инвестициите

Асоциацията на индустриалния капитал в България оцени положително част от предложените от Министерството на финансите промени в данъчното и счетоводното законодателство, но предупреди, че други мерки могат да създадат сериозни рискове за бизнеса и инвестициите.

В становище до вицепремиера и министър на финансите Гълъб Донев от АИКБ посочват, че част от предложенията са насочени към намаляване на административната тежест, актуализиране на стойностни прагове и стимулиране на инвестициите. Наред с това обаче организацията вижда риск за предвидимостта на стопанската среда, равнопоставеността между предприятията и данъчната неутралност.

Според АИКБ конкурентната данъчна среда остава едно от основните сравнителни предимства на българската икономика. От асоциацията настояват системата да бъде проста, предвидима и устойчива, с ниски ставки и широка данъчна основа. Организацията смята, че увеличаването на приходите в бюджета трябва да се търси основно чрез икономически растеж, по-висока събираемост и ограничаване на недекларираната икономическа дейност, а не чрез допълнително натоварване на коректните данъкоплатци.

Позицията идва дни след като Министерството на финансите представи предложения за промени в седем данъчни закона. По разчети на ведомството те трябва да осигурят допълнителни приходи от около 1,4 млрд. евро.

Сред обявените промени има и мерки, насочени към физическите лица и семействата, включително увеличение на данъчните облекчения за деца, но пакетът включва и предложения, които предизвикаха критики от бизнеса и други институции.

От АИКБ подчертават, че всяка промяна в данъчната система трябва да бъде оценявана и през ефекта ѝ върху инвестициите и конкурентоспособността на икономиката.

✓ АИКБ с резерви към промените в данъчното и счетоводното законодателство

Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) определя като преобладаващо положителен предложения от Министерството на финансите пакет от промени в данъчното и счетоводното законодателство, но изразява сериозни резерви към отделни мерки, които според организацията създават рискове за данъчната неутралност, предвидимостта на стопанската среда, равнопоставеността между предприятията и инвестиционната активност.

„Стабилната, предвидима и конкурентна данъчна система е капитал за българската икономика и не следва да бъде подлагана на риск чрез краткосрочни решения за покриване на текущи бюджетни дефицити“, посочват от АИКБ в становището си до министъра на финансите Гълъб Донев.

От работодателската организация подчертават, че конкурентоспособната данъчна среда е едно от основните сравнителни предимства на българската икономика. Според АИКБ данъчната система трябва да бъде „проста, предвидима и устойчива“, с ниски ставки и широка данъчна основа, като увеличаването на бюджетните приходи трябва да се търси основно чрез икономически растеж, разширяване на данъчната база, ограничаване на недекларираната икономическа дейност и подобряване на събираемостта.

Сред предложенията, които АИКБ подкрепя, са увеличаването на прага за задължителна регистрация по ДДС от 51 130 на 75 000 евро, по-високият праг за данъчни амортизируеми активи – от 700 лв. на 1000 евро, както и удължаването от пет на 10 години на срока за пренасяне на данъчни загуби.

По отношение на данъчните загуби обаче организацията има резерви към предложеното ограничение до 70% от положителния данъчен финансов резултат. Според АИКБ това може да доведе до ситуация, при която предприятие с неприпадната данъчна загуба да плаща корпоративен данък, преди да е възстановило предходните си загуби.

АИКБ предлага през първите пет години от срока натрупаната данъчна загуба да може да се приспада до 100% от положителния финансов резултат, а ограничението до 70% да се прилага през следващите пет години.

Най-съществени са резервите на организацията към предложения данък върху т.нар. „свръхпечалба“. АИКБ не подкрепя мярката в представения вид и настоява текстовете да бъдат основно преработени след пълна икономическа и секторна оценка на въздействието.

Според организацията високата абсолютна печалба сама по себе си не доказва наличие на извънреден доход. При оценката трябва да се отчитат и показатели като марж на печалбата, възвръщаемост на капитала, размерът на активите, направените инвестиции и поетият риск.

АИКБ поставя под въпрос и предложената граница от 20% над средната печалба от предходните години, над която да се определя „свръхпечалба“. Според организацията не е представена убедителна икономическа обосновка защо именно този процент трябва да бъде границата между нормална и извънредна доходност.

От АИКБ предупреждават, че настоящата формула може да засегне именно предприятия, които са инвестирали и са разширили дейността си.

„Подобен механизъм за извънредно облагане създава погрешен икономически стимул и вместо да насърчава инвестициите, данъчната система може да санкционира успешно реализираната инвестиция“, посочват от организацията. АИКБ предупреждава и за ефекта върху инвеститорите от въвеждането на еднократен секторен данък за 2027 г. Според организацията това „представлява силно негативен сигнал към инвеститорите“, тъй като може да създаде риск практиката на временно секторно облагане да бъде повторена или разширена при бъдещи фискални затруднения.

Резерви са изразени и към предложения режим за облагане на ваучерите за храна. АИКБ отчита положително увеличаването на максималната месечна стойност до 200 евро, но посочва, че предложеният 7-процентен данък ще обхване и частта, която досега е била необлагаема. Според организацията това може да намали стимулите за работодателите да използват този инструмент.

АИКБ предлага 7-процентният данък да се прилага само върху увеличението над досегашния необлагаем размер. Като алтернатива организацията предлага, ако облагането обхване цялата стойност на ваучера, ставката да бъде 3,5%.

Работодателската организация има бележки и към задължителното електронно фактуриране от 2028 г. АИКБ го подкрепя принципно, но настоява платформата да бъде напълно изградена, публично достъпна за тестване и технически проверена преди задължителното въвеждане. Организацията настоява също електронното фактуриране да замени, а не да дублира съществуващи административни задължения.

По отношение на акциза върху автомобили с мощност 250 kW и повече АИКБ счита, че предложението трябва да бъде прецизирано. Организацията предупреждава, че без изрично изключение за електромобилите те могат да попаднат в режима единствено заради високата мощност на електрическото задвижване.

АИКБ подкрепя и част от промените в Закона за местните данъци и такси, включително актуализирането на данъчните оценки на недвижимите имоти, но настоява принципът „замърсителят плаща“ да влезе в сила от 1 януари 2027 г. Според организацията размерът на такса битови отпадъци трябва да бъде обвързан с действително генерираното количество отпадъци, а не със стойността на имота.

В заключение АИКБ определя пакета като преобладаващо положителен заради редица структурни и административни промени, но посочва, че няколко предложения пораждаат „съществени икономически и регулаторни рискове“ и следва да бъдат преразгледани.

[Darik news](#)

✓ АИКБ предупреждава: Част от данъчните промени създават рискове за бизнеса

Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) оценява положително част от предложените от Министерството на финансите промени в данъчното и счетоводното законодателство, но предупреждава, че други мерки създават съществени рискове за предвидимостта на стопанската среда, равнопоставеността между предприятията и инвестиционната активност. Това се посочва в становище до вицепремиера и министър на финансите Гълъб Донев, получено днес в БТА.

Според организацията значителна част от предложенията са насочени към облекчаване на бизнеса, актуализиране на стойностни прагове, които не са променяни от години, стимулиране на инвестициите и намаляване на регулаторната тежест. Наред с тях обаче се предлагат мерки, които застрашават и данъчната неутралност, посочват от АИКБ.

Асоциацията определя конкурентоспособната данъчна среда като едно от основните сравнителни предимства на българската икономика. Според нея данъчната система трябва да бъде проста, предвидима и устойчива, с ниски ставки и широка данъчна основа, да осигурява равнопоставеност между данъкоплатците и да не създава неоправдани административни разходи за предприятията.

Повишаването на бюджетните приходи трябва да се търси преди всичко чрез икономически растеж, разширяване на данъчната база, ограничаване на недекларираната икономическа дейност и подобряване на събираемостта, а не чрез увеличаване на данъчната тежест върху коректните данъкоплатци, смятат от АИКБ.

Становищата на АИКБ по **отделните законопроекти и предложения може да бъде открито [тук](#)**.

Миналата седмица Министерството на финансите представи предложения за промени в седем данъчни закона, които, по разчети на ведомството, ще увеличат приходите в хазната с 1,4 млрд. евро.

[Евроком.бг](#)

✓ АИКБ с резерви към промените в данъчното и счетоводното законодателство

Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) определя като преобладаващо положителен предложения от Министерството на финансите пакет от промени в данъчното и счетоводното законодателство, но изразява сериозни резерви към отделни мерки, които според организацията създават рискове за данъчната неутралност, предвидимостта на стопанската среда, равнопоставеността между предприятията и инвестиционната активност.

„Стабилната, предвидима и конкурентна данъчна система е капитал за българската икономика и не следва да бъде подлагана на риск чрез краткосрочни решения за покриване на текущи бюджетни дефицити“, посочват от АИКБ в становището си до министъра на финансите Гълъб Донев.

От работодателската организация подчертават, че конкурентоспособната данъчна среда е едно от основните сравнителни предимства на българската икономика. Според АИКБ данъчната система трябва да бъде „проста, предвидима и устойчива“, с ниски ставки и широка данъчна основа, като увеличаването на бюджетните приходи трябва да се търси основно чрез икономически растеж, разширяване на данъчната база, ограничаване на недекларираната икономическа дейност и подобряване на събираемостта.

Сред предложенията, които АИКБ подкрепя, са увеличаването на прага за задължителна регистрация по ДДС от 51 130 на 75 000 евро, по-високият праг за данъчни амортизируеми активи – от 700 лв. на 1000 евро, както и удължаването от пет на 10 години на срока за пренасяне на данъчни загуби.

По отношение на данъчните загуби обаче организацията има резерви към предложеното ограничение до 70% от положителния данъчен финансов резултат. Според АИКБ това може да доведе до ситуация, при която предприятие с неприпадната данъчна загуба да плаща корпоративен данък, преди да е възстановило предходните си загуби.

АИКБ предлага през първите пет години от срока натрупаната данъчна загуба да може да се приспада до 100% от положителния финансов резултат, а ограничението до 70% да се прилага през следващите пет години.

Най-съществени са резервите на организацията към предложения данък върху т.нар. „свръхпечалба“. АИКБ не подкрепя мярката в представения вид и настоява текстовете да бъдат основно преработени след пълна икономическа и секторна оценка на въздействието.

Според организацията високата абсолютна печалба сама по себе си не доказва наличие на извънреден доход. При оценката трябва да се отчитат и показатели като марж на печалбата, възвръщаемост на капитала, размерът на активите, направените инвестиции и поетият риск.

АИКБ поставя под въпрос и предложената граница от 20% над средната печалба от предходните години, над която да се определя „свръхпечалба“. Според организацията не е представена убедителна икономическа обосновка защо именно този процент трябва да бъде границата между нормална и извънредна доходност.

От АИКБ предупреждават, че настоящата формула може да засегне именно предприятия, които са инвестирали и са разширили дейността си.

„Подобен механизъм за извънредно облагане създава погрешен икономически стимул и вместо да насърчава инвестициите, данъчната система може да санкционира успешно реализираната инвестиция“, посочват от организацията.

АИКБ предупреждава и за ефекта върху инвеститорите от въвеждането на еднократен секторен данък за 2027 г. Според организацията това „представлява силно негативен сигнал към инвеститорите“, тъй като може да създаде риск практиката на временно секторно облагане да бъде повторена или разширена при бъдещи фискални затруднения.

Резерви са изразени и към предложения режим за облагане на ваучерите за храна. АИКБ отчита положително увеличаването на максималната месечна стойност до 200 евро, но посочва, че предложеният 7-процентен данък ще обхване и частта, която досега е била необлагаема. Според организацията това може да намали стимулите за работодателите да използват този инструмент.

АИКБ предлага 7-процентният данък да се прилага само върху увеличението над досегашния необлагаем размер. Като алтернатива организацията предлага, ако облагането обхване цялата стойност на ваучера, ставката да бъде 3,5%.

Работодателската организация има бележки и към задължителното електронно фактуриране от 2028 г. АИКБ го подкрепя принципно, но настоява платформата да бъде напълно изградена, публично достъпна за тестване и технически проверена преди задължителното въвеждане. Организацията настоява също електронното фактуриране да замени, а не да дублира съществуващи административни задължения.

По отношение на акциза върху автомобили с мощност 250 kW и повече АИКБ счита, че предложението трябва да бъде прецизирано. Организацията предупреждава, че без изрично изключение за електромобилите те могат да попаднат в режима единствено заради високата мощност на електрическото задвижване.

АИКБ подкрепя и част от промените в Закона за местните данъци и такси, включително актуализирането на данъчните оценки на недвижимите имоти, но настоява принципът „замърсителят плаща“ да влезе в сила от 1 януари 2027 г. Според организацията размерът на такса битови отпадъци трябва да бъде обвързан с действително генерираното количество отпадъци, а не със стойността на имота.

В заключение АИКБ определя пакета като преобладаващо положителен заради редица структурни и административни промени, но посочва, че няколко предложения пораждат „съществени икономически и регулаторни рискове“ и следва да бъдат преразгледани.

✓ АИКБ: Част от данъчните промени застрашават бизнеса и инвестициите

Асоциацията на индустриалния капитал в България оцени положително част от предложените от Министерството на финансите промени в данъчното и счетоводното законодателство, но предупреди, че други мерки могат да създадат сериозни рискове за бизнеса и инвестициите.

В становище до вицепремиера и министър на финансите Гълъб Донев от АИКБ посочват, че част от предложенията са насочени към намаляване на административната тежест, актуализиране на стойностни прагове и стимулиране на инвестициите. Наред с това обаче организацията вижда риск за предвидимостта на стопанската среда, равнопоставеността между предприятията и данъчната неутралност.

Според АИКБ конкурентната данъчна среда остава едно от основните сравнителни предимства на българската икономика. От асоциацията настояват системата да бъде проста, предвидима и устойчива, с ниски ставки и широка данъчна основа.

Организацията смята, че увеличаването на приходите в бюджета трябва да се търси основно чрез икономически растеж, по-висока събираемост и ограничаване на недекларираната икономическа дейност, а не чрез допълнително натоварване на коректните данъкоплатци.

Позицията идва дни след като Министерството на финансите представи предложения за промени в седем данъчни закона. По разчети на ведомството те трябва да осигурят допълнителни приходи от около 1,4 млрд. евро.

Сред обявените промени има и мерки, насочени към физическите лица и семействата, включително увеличение на данъчните облекчения за деца, но пакетът включва и предложения, които предизвикаха критики от бизнеса и други институции.

От АИКБ подчертават, че всяка промяна в данъчната система трябва да бъде оценявана и през ефекта ѝ върху инвестициите и конкурентоспособността на икономиката.

[b2b media](#)

✓ Бизнесът обясни защо е против данък "свърхпечалба" и акциза върху електромобилите

Асоциацията на индустриалния капитал в България оцени положително част от предложените от Министерството на финансите промени в данъчното и счетоводното законодателство, но предупреди, че други мерки могат да създадат сериозни рискове за бизнеса и инвестициите.

В становище до вицепремиера и министър на финансите Гълъб Донев от АИКБ посочват, че част от предложенията са насочени към намаляване на административната тежест, актуализиране на стойностни прагове и стимулиране на инвестициите. Наред с това обаче организацията вижда риск за предвидимостта на стопанската среда, равнопоставеността между предприятията и данъчната неутралност.

Според АИКБ конкурентната данъчна среда остава едно от основните сравнителни предимства на българската икономика. От асоциацията настояват системата да бъде проста, предвидима и устойчива, с ниски ставки и широка данъчна основа.

Организацията смята, че увеличаването на приходите в бюджета трябва да се търси основно чрез икономически растеж, по-висока събираемост и ограничаване на недекларираната икономическа дейност, а не чрез допълнително натоварване на коректните данъкоплатци.

Позицията идва дни след като Министерството на финансите представи предложения за промени в седем данъчни закона. По разчети на ведомството те трябва да осигурят допълнителни приходи от около 1,4 млрд. евро.

Сред обявените промени има и мерки, насочени към физическите лица и семействата, включително увеличение на данъчните облекчения за деца, но пакетът включва и предложения, които предизвикаха критики от бизнеса и други институции.

От АИКБ подчертават, че всяка промяна в данъчната система трябва да бъде оценявана и през ефекта ѝ върху инвестициите и конкурентоспособността на икономиката.

[Youtube](#)

✓ **Добрин Иванов: Бюджет, данъци, икономика - добрата и лошата новина...**

Изпълнителният заместник-председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) Добрин Иванов беше гост в предаването „Дискусионно студио“ на телевизия СКАТ.

В разговора той коментира актуални въпроси, свързани с бюджета, данъчната политика и състоянието на българската икономика. Сред основните теми бяха управлението на публичните финанси, данъчната среда и предизвикателствата пред бизнеса в условията на променяща се икономическа обстановка.

Добрин Иванов представи позицията на работодателите по ключови въпроси, свързани с необходимостта от предвидимост на икономическата и данъчната политика, ефективното управление на публичните средства и създаването на условия за устойчиво развитие на българските предприятия.

Целият коментар по темата гледайте [тук](#).

[АИКБ](#)

✓ **Доц. д-р Милена Ангелова: Изкуственият интелект е ключов за конкурентоспособността и по-ефективното управление**

Доц. д-р Милена Ангелова, изпълнителен заместник-председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ), участва в Националния форум „Да строим с изкуствен интелект: от кампуса до умния град“, организиран от Университета по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ).

Форумът постави началото на поредица от събития, с които УАСГ ще отбележи 85-ата годишнина на университета.

Доц. Ангелова поздрави УАСГ и ректора доц. д-р арх. Гичка Кутова-Каменова за визията за по-добро настояще и бъдеще, споделена днес по време на Националния форум.

Събитието беше открито от г-жа Илияна Йотова – президент на Република България.

На събитието присъства и **инж. Стефан Чайков – заместник-председател на АИКБ и член на Съвета на настоятелите на УАСГ**.

Важните акценти от дискусията бяха:

- AI позволява да се отчитат сложни връзки, зависимости, множество фактори, потребности и ограничения. Например с негова помощ може да се отчита количеството депонирани отпадъци и най-после да се премине към плащането на ТБО на реална база – реформа, за която Асоциация на индустриалния капитал в България настоява от години;
- Изкуственият интелект ни позволява да учим по-бързо, да намираме иновативни решения, да бъдем по-ефективни и това важи особено много за устойчивото управление на водите;
- ИИ е глобален, но предизвиканият от него воден стрес се усеща съвсем локално посредством различни механизми;
- Предимствата, предлагани от ИИ, са важни и значими за икономическото и социалното развитие и за да бъдат те максимално оползотворени, е необходима ясна, прозрачна, предвидима, основана на диалог рамка за вземането на важните решения и разплитането на съпътстващите социални дилеми по начин, който да гарантира взаимния интерес;
- България има уникален шанс да бъде лидер в развитието на ИИ. Сега е необходимо бързо да се внедрят възможностите на ИИ за повишаване на конкурентоспособността на бизнеса, за по-ефективно, прозрачно и ресурсно ефективно държавно управление и за по-добри услуги и стандарт за гражданите;
- Необходима е широка разяснителна и обучителна кампания и засилено присъствие на теми, свързани с ефективната и целенасочена употреба на ИИ на всички образователни равнища.

[bTV Новините](#)

✓ **Добрин Иванов: Нещо по веригата на доставки не работи**

От Асоциацията на индустриалния капитал в България са по-предпазливи с определението „спекула“.

„Много трудно е да се дават такива квалификации. Има орган, който може да определи дали има спекула, по определени правила, и спекулата се доказва. В никакъв случай не оспорвам резултатите, които изнесе господин Димитров“, заяви **Добрин Иванов, изпълнителен заместник-председател на АИКБ**.

Той коментира актуалните данни за цените на основните хранителни продукти, включени в малката потребителска кошница.

Според него обаче данните за някои основни храни са притеснителни.

„Абсолютно притеснителни са данните, които са показани за цените на краставиците, на домати – наистина стоки, които са типични за България и с утвърдени български производители. Това, което прави впечатление, е, че може би някъде по веригата и организацията на доставките има едно пречупване на самия пазарен механизъм“, каза Иванов.

Той даде пример с български производители, които трудно намират пазар за продукцията си, докато крайните цени в магазините остават високи.

„Не е възможно български производители на домати да се опитват да продадат продукцията си, тя да залежава на полето и да не могат да я продадат. Аз лично съм съдействал на няколко такива големи производители да продадат хубав розов български домати на много ниска цена, а в същото време да има такава голяма надценка в магазините“, посочи Иванов.

Той даде и пример с производители на грозде в района на Свиленград.

„Ако в Свиленград това грозде струва нула, а в София струва 2 евро килограма, очевидно има нещо счупено в този пазарен механизъм, което не работи по най-добрия начин“, каза представителят на АИКБ.

Според него високите надценки трудно могат да бъдат обяснени с печалбите на земеделските производители.

„Очевидно не можем да търсим високите надценки и големите печалби при производителите“, допълни Иванов.

Вижте още във видеото - [ТУК](#).

[Cross.bg](#)

✓ Добрин Иванов: Нещо по веригата на доставки не работи

От Асоциацията на индустриалния капитал в България са по-предпазливи с определението „спекула“.

„Много трудно е да се дават такива квалификации. Има орган, който може да определи дали има спекула, по определени правила, и спекулата се доказва. В никакъв случай не оспорвам резултатите, които изнесе господин Димитров“, заяви **Добрин Иванов, изпълнителен заместник-председател на АИКБ**.

Той коментира актуалните данни за цените на основните хранителни продукти, включени в малката потребителска кошница.

Според него обаче данните за някои основни храни са притеснителни.

„Абсолютно притеснителни са данните, които са показани за цените на краставиците, на домати – наистина стоки, които са типични за България и с утвърдени български производители. Това, което прави впечатление, е, че може би някъде по веригата и организацията на доставките има едно пречупване на самия пазарен механизъм“, каза Иванов.

Той даде пример с български производители, които трудно намират пазар за продукцията си, докато крайните цени в магазините остават високи.

„Не е възможно български производители на домати да се опитват да продадат продукцията си, тя да залежава на полето и да не могат да я продадат. Аз лично съм съдействал на няколко такива големи производители да продадат хубав розов български домати на много ниска цена, а в същото време да има такава голяма надценка в магазините“, посочи Иванов.

Той даде и пример с производители на грозде в района на Свиленград.

„Ако в Свиленград това грозде струва нула, а в София струва 2 евро килограма, очевидно има нещо счупено в този пазарен механизъм, което не работи по най-добрия начин“, каза представителят на АИКБ.

Според него високите надценки трудно могат да бъдат обяснени с печалбите на земеделските производители.

„Очевидно не можем да търсим високите надценки и големите печалби при производителите“, допълни Иванов

[Факти.бг](#)

✓ Добрин Иванов: Нещо по веригата на доставки не работи

От Асоциацията на индустриалния капитал в България са по-предпазливи с определението „спекула“.

„Много трудно е да се дават такива квалификации. Има орган, който може да определи дали има спекула, по определени правила, и спекулата се доказва. В никакъв случай не оспорвам резултатите, които изнесе господин Димитров“, заяви **Добрин Иванов, изпълнителен заместник-председател на АИКБ**.

Той коментира актуалните данни за цените на основните хранителни продукти, включени в малката потребителска кошница.

Според него обаче данните за някои основни храни са притеснителни.

„Абсолютно притеснителни са данните, които са показани за цените на краставиците, на домати – наистина стоки, които са типични за България и с утвърдени български производители. Това, което прави впечатление, е, че може би някъде по веригата и организацията на доставките има едно пречупване на самия пазарен механизъм“, каза Иванов.

Той даде пример с български производители, които трудно намират пазар за продукцията си, докато крайните цени в магазините остават високи.

„Не е възможно български производители на домати да се опитват да продадат продукцията си, тя да залежава на полето и да не могат да я продадат. Аз лично съм съдействал на няколко такива големи производители да продадат хубав розов български домати на много ниска цена, а в същото време да има такава голяма надценка в магазините“, посочи Иванов.

Той даде и пример с производители на грозде в района на Свиленград.

„Ако в Свиленград това грозде струва нула, а в София струва 2 евро килограма, очевидно има нещо счупено в този пазарен механизъм, което не работи по най-добрия начин“, каза представителят на АИКБ.

Според него високите надценки трудно могат да бъдат обяснени с печалбите на земеделските производители.

„Очевидно не можем да търсим високите надценки и големите печалби при производителите“, допълни Иванов.

Марица.бг

✓ Добрин Иванов: Нещо по веригата на доставки не работи

От Асоциацията на индустриалния капитал в България са по-предпазливи с определението „спекула“.

„Много трудно е да се дават такива квалификации. Има орган, който може да определи дали има спекула, по определени правила, и спекулата се доказва. В никакъв случай не оспорвам резултатите, които изнесе господин Димитров“, заяви

Добрин Иванов, изпълнителен заместник-председател на АИКБ.

Той коментира актуалните данни за цените на основните хранителни продукти, включени в малката потребителска кошница.

Според него обаче данните за някои основни храни са притеснителни.

„Абсолютно притеснителни са данните, които са показани за цените на краставиците, на домати – наистина стоки, които са типични за България и с утвърдени български производители. Това, което прави впечатление, е, че може би някъде по веригата и организацията на доставките има едно пречупване на самия пазарен механизъм“, каза Иванов.

Той даде пример с български производители, които трудно намират пазар за продукцията си, докато крайните цени в магазините остават високи.

„Не е възможно български производители на домати да се опитват да продадат продукцията си, тя да залежава на полето и да не могат да я продадат. Аз лично съм съдействал на няколко такива големи производители да продадат хубав розов български домати на много ниска цена, а в същото време да има такава голяма надценка в магазините“, посочи Иванов.

Той даде и пример с производители на грозде в района на Свиленград.

„Ако в Свиленград това грозде струва нула, а в София струва 2 евро килограма, очевидно има нещо счупено в този пазарен механизъм, което не работи по най-добрия начин“, каза представителят на АИКБ.

Според него високите надценки трудно могат да бъдат обяснени с печалбите на земеделските производители.

„Очевидно не можем да търсим високите надценки и големите печалби при производителите“, допълни Иванов.

Важни обществено-икономически и политически теми

БНТ

✓ Дефицитът в бюджета продължава да расте и през септември

Дефицитът в бюджета продължава да расте, показват предварителните данни на Министерство на финансите за изпълнението му през септември. Така недостигът на средства се очаква да достигне 3,6 млрд. евро или 2,8 на сто от brutния вътрешен продукт (БВП).

За сравнение месец по-рано дефицитът беше малко над 3 млрд. евро или 2,4% от БВП. Продължава и изоставането на изпълнението на приходите и разходите. В бюджета е заложен рекорден дефицит за тази година от 5,7%, но според данните на Министерство на финансите и фискалният съвет - той ще бъде с 1,5 процентни пункта по-нисък.

Приходите през септември достигат до 33,9 млрд. евро, което е с 11% повече в сравнение с 2025 г. Изпълнението им спрямо годишните разчети обаче е 68,4 на сто. Разходите през септември са 37,5 млрд. евро или 66,1% от годишните разчети. Спрямо 2025 г. те са нараснали с 11,3%.

✓ КЕВР утвърди цената на природния газ за октомври

Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР) утвърди цена на природния газ за октомври от 44,09 евро/MWh, без цените за достъп и пренос, акциз и ДДС. Това съобщиха от енергийния регулатор.

На тази цена „Булгаргаз“ ще продава природния газ на крайните снабдителите и на топлофикационните дружества. Цената е с 5,99% по-висока спрямо септември.

КЕВР не е одобрила актуализираното искане на „Булгаргаз“ за цена от 44,41 евро/MWh, което би означавало допълнително увеличение с 0,33 евро/MWh.

„Енергийният регулатор няма да допусне допълнително увеличение на цената на природния газ за месец октомври, тъй като това е неприемливо“, заяви на заседанието председателят на КЕВР Пламен Младеновски.

В ценовия микс за октомври са включени количества по дългосрочния договор с Азербайджан, втечен природен газ по договори с търговци, предвиден е и минимален добив от ПГХ „Чирен“.

От КЕВР посочват, че цената на природния газ формира над 70% от крайната цена на битовото отопление, поради което резките промени се отразяват пряко на потребителите.

БНР

✓ Министър Пеев: Максимално бързо да разгърнем потенциала на нашите пристанища

Според министъра на транспорта Георги Пеев привличането на утвърден международен пристанищен оператор е най-бързият начин да бъде разгърнат потенциалът на българските морски пристанища Варна и Бургас. Той беше изслушан в ресорната транспортна комисия на Народното събрание.

По отношение на развитието на Пристанище Варна министър Георги Пеев уточни:

"Финансова корпорация към Световната банка (Международната финансова корпорация, IFC) и IBRD (International Bank for Reconstruction and Development) са подготвили анализи, предконцесионни, става въпрос за Варна-Запад и за Варна-Изток. Предварителни резултати са представени в Министерство на транспорта с няколко опции за продължаване на този процес". Страната ни максимално бързо трябва да разгърне потенциала на пристанищата си, като използва стратегическото си предимство по линия на средния транспортен коридор, каза още министър Пеев:

"Съществена част, значима, от средния коридор са нашите пристанища. Аз смело мога да твърдя, че нашето местоположение е много по-добро от румънското местоположение, но е факт, безспорен, че пристанището на Констанца се развива значително по-добре сумарно от Пристанище Варна и Пристанище Бургас".

Важно е да развием своя потенциал, подчерта министър Пеев.

✓ САЩ са поискали Европа да освободи значителна част от дизеловите си резерви

Министърът на енергетиката на САЩ Крис Райт е изпратил предложение до европейските лидери, в което ги призовава да освободят голяма част от резервите си от дизелово гориво, събщи "Политико" (Politico), позовавайки се на европейски и американски официални лица.

Източниците уточняват, че Райт е предложил европейските държави да освободят 120 милиона барела дизел от националните си стратегически резерви в рамките на 180 дни. Този план е една от алтернативите, които Белият дом обмисля, за да избегне пълна забрана за износ на дизелово гориво.

Посоченото количество би представлявало около една трета от общите резерви на Европа.

Представител на германското правителство потвърди пред медията, че Вашингтон се е свързал с Берлин по този въпрос.

Ройтерс също цитира свои източници, според които администрацията на Доналд Тръмп е призовала Германия и Франция да използват стратегическите запаси от дизелово гориво, за да помогнат за понижаване на световните цени на горивата, като в противен случай са заплашени от евентуална забрана за износ на дизел от САЩ.

Това предупреждение бележи ескалация на натиска върху Европа, докато президентът на САЩ обмисля евентуална забрана за износ на дизел с цел понижаване на цените на горивата в Съединените щати преди междинните избори през ноември.

Европейската комисия, Германия, Франция, Италия, Ирландия и Великобритания проведоха разговор в четвъртък, за да обсъдят евентуалната необходимост от освобождаване на запаси от дизел, заяви пред Ройтерс европейски служител.

Администрацията на САЩ е особено недоволна от Франция и Германия, тъй като американски представители смятат, че двете страни не са изпълнили напълно поетите по-рано ангажименти за освобождаване на аварийни запаси от петрол и петролни продукти, събщи по-рано Ройтерс.

Междувременно Министерството на икономиката на Германия заяви, че Международната агенция по енергетика (МАЕ) не е отправяла искане към страната да освободи част от стратегическите си петролни резерви.

Министерството бе помолено да коментира информация, според която администрацията на Тръмп е приканила Германия и Франция да използват стратегическите си запаси от дизелово гориво, в противен случай са изправени пред евентуална забрана от страна на САЩ за износ на дизел.

Министерството на енергетиката на Франция отказа коментар.

Представител на Елисейския дворец само заяви, че френският президент Еманюел Макрон и Доналд Тръмп не са обсъждали този въпрос по време на срещата си в кулоарите на Общото събрание на ООН в Ню Йорк миналата седмица.

Въпреки това служителът отбеляза, че Макрон ще свика видеоконференция на лидерите от G-7, за да обсъдят покачващите се цени на горивата и глобалната наличност на преработени петролни продукти, включително координацията за освобождаване на резерви съвместно с Международната агенция по енергетика.

Европа стана все по-зависима от горива от САЩ, след като забрани вноса от Русия заради руската инвазия в Украйна и след като войната на Съединените щати и Израел срещу Иран наруши доставките от Близкия изток.

[Investor.bg](https://investor.bg)

✓ Северният морски път свива транзита Китай-Европа наполовина, но остава нишов

Бюджетното салдо по консолидираната фискална програма (КФП) към края на септември 2026 година ще бъде отрицателно в размер на 3,6 млрд. евро, или 2,8% от прогнозния брутен вътрешен продукт (БВП), съобщават от Министерството на финансите, базирайки се на предварителните оценки за изпълнението на бюджета. .

В закона за бюджета за 2026 година беше одобрен дефицит в размер на 5,7% от прогнозния БВП.

Според първите данни приходите към септември 2026 година са с 11% повече спрямо същия период на миналата година и достигат 33,9 млрд. евро (изпълнение от 68,4% от годишните разчети). За този ръст принос имат данъчните приходи, които нарастват номинално спрямо миналия септември с 2,4 млрд. евро (9,8%), и постъпленията в частта на помощите и даренията, които нарастват с 1,5 млрд. евро.

Неданъчните приходи са по-ниски с 0,6 млрд. евро на годишна база основно поради по-ниските приходи от дивидент от държавни предприятия през тази година.

Междувременно малко по-рано Агенция "Митници" съобщи да рекордни приходи през първите девет месеца на годината, достигащи до 6,11 млрд. евро. Това е ръст от 15% спрямо същия период на миналата година. От институцията уточниха, че

има увеличение по всички пера - мита, акцизи и ДДС, като приходите от данъка са най-високите за септември, регистрирани досега.

Разходите, в които се включва и вноската на България в бюджета на ЕС, достигат 37,5 млрд. евро, което е 66,1% от годишните разходи. За сравнение, разходите към септември 2025 г. бяха в размер на 33,7 млрд. евро, напомнят от финансовото министерство. Увеличение има при разходите за социалните и здравноосигурителните плащания, включително разходите за пенсии (след индексациите по швейцарското правило), както и при разходите за персонал, капиталовите разходи и други.

При капиталовите разходи увеличението се дължи на изпълнението на инвестициите и проектите по Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ) и по Общинската инвестиционна програма, и други.

Частта от вноската на Република България в бюджета на ЕС, изплатена към 30.09.2026 г. от централния бюджет, възлиза на 0,9 млрд. евро, което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС.

✓ Защо за някои инвеститори перспективите пред Франция напомнят Гърция през 2010 г.?

За Ариел Безалел мисълта за инвестиране във френски облигации му напомня за Гърция отпреди повече от 15 години.

Лондонският инвеститор от Jupiter Asset Management знае, че много хора отхвърлят това сравнение, пише Bloomberg. През 2010 г. Гърция се опитваше да се справи с последствията от действията на правителство, което беше скрило истината за дълга и дефицита си. Това доведе до строги икономии, срив на производството и криза на държавния дълг, заплашваща оцеляването на еврото.

Франция, от друга страна, е много по-голяма икономика и остава заемополучател с инвестиционен рейтинг, който лесно може да емитира нови дългови инструменти. Тя също така е част от еврозоната, която вече разполага с предпазни механизми от централната банка, каквито не съществуваха, когато започна кризата в Гърция.

И все пак за Безалел сравнението се отнася не толкова до това къде се намира Франция, колкото до посоката, в която се движи: натрупване на дългове както в публичния, така и в частния сектор, правителства, които постоянно се затрудняват да постигнат фискалните си цели, и инвеститори, които постепенно изискват по-високо възнаграждение за риска.

„Става въпрос за самото ниво на хронична задлъжнялост“, каза Безалел, който помага в управлението на около 5,7 млрд. долара. „Някои казват, че Франция е новата Гърция, но аз винаги твърдя, че Франция вероятно е дори в по-лошо състояние.“ Той действа в съответствие с опасенията си – освободил се е от по-голямата част от френските корпоративни облигации, които някога е притежавал в своя фонд с гъвкава стратегия – Jupiter Strategic Bond Fund, и заема къса позиция спрямо френския държавен дълг чрез фючънси.

Самият факт, че това сравнение изобщо се обсъжда, е признак за това колко притеснени са инвеститорите относно фискалните и политическите предизвикателства пред Франция. През последните седмици то се появи в доклади на Standard Chartered и Raymond James Wealth Management.

Безалел посочва огромния публичен и частен дълг във Франция, който надвишава този на другите развити пазари, както и политическата безизходица, която пречи на вземането на трудни решения по отношение на бюджета.

Държавният дълг на Франция възлизаше на 3,54 трлн. евро, или 117,5% от brutния вътрешен продукт, в края на първото тримесечие, което е повишение спрямо 115,7% три месеца по-рано, според националната статистическа агенция. Последните прогнози на правителството предвиждат той да се повиши до 119,3% през тази година и до 121,7% през 2027 г.

Франция също така има тежко дългово бреме на частния сектор сред големите европейски икономики.

Данните на Банката за международни разплащания за първото тримесечие показват, че кредитите за домакинствата и нефинансовите компании остават близо два пъти по-големи от годишния икономически продукт. Като се съберат заемите на правителството, компаниите и домакинствата, дълговото бреме възлиза на около 324% от brutния вътрешен продукт, което поставя страната на второ място след Япония сред най-големите икономики в света.

Появяват се признаци за нарастващо напрежение на пазара на облигации. Допълнителната доходност, която инвеститорите изискваха, за да държат 10-годишни френски държавни ценни книжа вместо германски, достигна един процентен пункт миналата седмица за първи път от 2012 г. насам. Правителствата на Гърция, Италия и Испания – държави, които отдавна биват смятани за по-рискови инвестиции от Франция – сега могат да взимат заеми при по-ниски лихви спрямо Франция.

Преодоляването на тези проблеми изисква единен политически фронт и трудни решения, което изглежда малко вероятно предвид напрегнатия контекст на френските президентски избори през 2027 г.

Проблемите на Гърция по онова време станаха по-опасни, тъй като поредни правителства се мъчеха да осъществят обещаната фискална корекция. Макар Франция да не е дори близо до същото ниво на затруднения, инвеститорите следят дали политическата фрагментация ще затрудни поддържането дори на относително скромна консолидация.

„Как Франция ще спре фискалното кървене? Може би не е Гърция, но трябва да реши проблемите си, иначе може да стигне дотам“, заяви в интервю Джордж Гонсалвес, ръководител на отдела за макроикономическа стратегия в MUFG.

Сравнението стана толкова неудобно, че когато на пресконференция този месец беше попитан дали Франция е във фискална криза, министърът на финансите Ролан Лескюр го отхвърли категорично.

„Бих искал също да напомня на хората, че ситуацията в Гърция беше истинска финансова криза: 5% рецесия, 15% бюджетен дефицит, значителни съкращения на пенсиите и заплатите“, заяви Лескюр миналата седмица. „Ние по никакъв начин не сме в такава ситуация. Но трябва заедно да се погрижим да не стигнем дотам.“

Мениджър

✓ ЕЦБ вече търси наследник на Шнабел – първа стъпка към ерата след Лагард

Европейската централна банка (ЕЦБ) призова лидерите в региона да започнат подбора на приемник на Изабел Шнабел, което вероятно ще постави началото на пакетно договаряне за няколко ключови поста, включително този на председателя Кристин Лагард, пише Bloomberg.

„Мога да потвърдя, че председателят Антонио Коца е получил писмо от председателя Лагард с искане за стартиране на официалната процедура по назначаване на нов член на Изпълнителния съвет на ЕЦБ“, заяви говорител на ръководителя на Европейския съвет, който председателства срещите на върха на държавните и правителствените ръководители на ЕС.

Този ход поставя отговорността за обсъждане на въпроса в ръцете на членовете на Еврогрупата – органът, включващ финансовите министри от еврозоната и ръководен от гръцкия представител Кириакос Пиеракакис, като това се очаква да се случи още на предстоящото заседание в Люксембург на 8 октомври. Резултатът от тези дискусии може да подкани желаещите поста да подадат кандидатурите си.

Финансовите министри от еврозоната приемат номинации и обсъждат кандидатите, преди да препоръчат своя избраник. Европейският парламент и Управителният съвет на ЕЦБ също изразяват становище, а окончателното решение за назначаването се взема от лидерите на ЕС.

Миналата седмица Шнабел обяви, че ще напусне ЕЦБ почти година преди изтичането на мандата си, за да поеме висша длъжност в Международния валутен фонд. Това увеличава спешността в намирането на ново ръководство на базираната във Франкфурт ЕЦБ, тъй като в близко бъдеще с постове си ще се разделят както председателят Кристин Лагард, така и главният икономист Филип Лейн.

Лидерите на Европейския съюз имат последната дума при всяко назначение и може да се опитат да постигнат съгласие и за трите поста едновременно – ход, който гръцкият премиер нарича „голяма сделка“. Предвид това, че мястото на Шнабел ще бъде вакантно от началото на януари, напълно е възможно решението да бъде взето на последната за годината среща на върха през декември.

Тъй като Шнабел е германка, най-големият натиск сега вероятно пада върху Берлин да предприеме действия, въпреки че вниманието там е ангажирано с правителствени сътресения след неуспешните резултати на три регионални вота.

Франция и Германия са решени да запазят присъствието си в Изпълнителния съвет, а Испания – която настоява за място след оттеглянето на заместник-председателя Луис де Гиндос по-рано тази година, издига кандидатурата на ръководителя на Банката за международни разплащания Пабло Ернандес де Кос за председателския пост. Основният съперник на Де Кос за поста в ЕЦБ е бившият ръководител на Нидерландската централна банка Клаас Нот, макар че е твърде рано да се каже кой има предимство. Миналата седмица министър-председателите на двете страни се възползваха от провеждането на Общото събрание на ООН в Ню Йорк, за да изразят подкрепа за своите кандидати.

✓ Услугата по издаване на удостоверение за електронна идентичност вече ще е безплатна

Услугата по издаване на удостоверение за електронна идентичност вече ще е безплатна. Това реши парламентът, приемайки на второ четене промени в Закона за електронната идентификация, внесени от Петър Тодоров („Прогресивна България“) и група народни представители, предава БТА.

Освен отпадане на таксата за издаване на удостоверение за електронна идентичност, измененията предвиждат да отпадне и таксата за проверка на електронна идентичност, когато проверката се извършва от държавния център за електронна идентификация, във връзка с предоставянето на услуги от държавни органи, лица, осъществяващи публични функции, и организации, предоставящи обществени услуги.

Запазва се възможността услугите по проверка на електронна идентичност да се предоставят от регистрираните частни центрове на възмезден принцип.

Удостоверенията за овластяване ще се издават само по електронен път, приеха още депутатите.

Business.dir.bg

✓ €1,8 млрд. по плана за възстановяване се очакват в бюджета през декември

Около €1,8 млрд. се очаква да постъпят в българския бюджет по плана за възстановяване и устойчивост в средата на декември. Това заяви вицепремиерът Атанас Пеканов по време на брифинга в парламента днес.

България вече е изплатила до Европейската комисия искането за петото плащане по плана. Документите за сумата от над €1,8 млрд. са подадени на 30 септември, с което страната е приключила необходимите си действия за тази фаза, припомни той.

По думите на Пеканов последната стъпка е станала възможна след приемането на редица законодателни и структурни промени, част от които са били отлагани с години. Сред ключовите условия е било изпълнението на ангажиментите в областта на върховенството на правото и борбата с корупцията. Според вицепремиера създаването на независима антикорупционна комисия в края на май е позволило да бъде отключена значителна част от средствата.

В края на август парламентът е приел и законови промени за въвеждане на тестове за почтеност за държавните служители. Мярката е била заложена отдавна в ангажиментите на страната, но досега не е била реализирана.

Напредък е отчетен и в енергетиката след проведени преговори със засегнатите страни в района на Стара Загора. В края на август Министерският съвет е одобрил реструктурирането на Българския енергиен холдинг, с което според [Пеканов](#) е изпълнена дългогодишна препоръка на Европейската комисия.

Успоредно с това са били преодолените забавяния по инвестиционни проекти в сектори като здравеопазване, образование, транспорт, социална политика и дигитализация.

Сега Европейската комисия започва 2-месечна оценка на изплатеното искане. Очаква се към края на ноември да стане ясно дали ще бъдат направени удържки от плащането заради отделни неизпълнени ангажименти.

Като пример Пеканов посочи все още незавършената процедура по избора на петия член на антикорупционната комисия. Според очакванията му евентуалните удържки ще бъдат минимални, а основната част от средствата трябва да бъде преведена през декември.

✓ ЕК съди България за правилата за тока и наетите камиони

Европейската комисия предприема следваща стъпка срещу България по 2 наказателни процедури, като ще заведе дела пред Съда на ЕС заради неизпълнени европейски правила. Става дума за законодателството за вътрешния пазар на електроенергия и за използването на наети превозни средства без шофьор за товарни превози.

По останалите 4 процедури Брюксел също отчита нерешени проблеми, като дава на България допълнителни срокове за промени в националното законодателство, предава БТА.

Едното дело е свързано с европейските правила за вътрешния пазар на електроенергия. Срокът за въвеждането им в България е изтекъл на 31 декември 2020 г., но според ЕК страната все още не е изпълнила всички изисквания.

Сред посочените проблеми са достъпът на трети страни до електроенергийната мрежа, процедурите за разрешаване на нови производствени мощности и възможността потребителите да участват в схеми за смяна на доставчика.

Комисията отчита пропуски и при използването на гъвкавостта в разпределителните мрежи, цифровизацията и управлението на данните от страна на оператора на преносната мрежа. Според Брюксел не са уредени напълно и някои правомощия и задължения на националния енергиен регулатор.

Заради неизпълнените изисквания след изпратено уведомително писмо и мотивирано становище ЕК решава да предаде България на Съда на ЕС.

Вторият иск е заради правилата за използването на наети превозни средства без шофьор за превоз на товари. Европейските изисквания трябваше да бъдат въведени в националното законодателство до 6 август 2023 г. Според ЕК България е въвела само една от необходимите разпоредби и предприетите от властите действия не са достатъчни.

Общите правила за наетите превозни средства имат за цел да улеснят транспортните компании и да им дадат повече гъвкавост при организирането на товарните превози.

ЕК продължава и процедурата срещу България заради ограниченията при придобиването на земеделска земя.

Българското законодателство изисква физически и юридически лица, които искат да купят земеделска земя, да са пребивавали или установени в страната повече от 5 години. Според Европейската комисия това ограничение противоречи на свободното движение на капитали и на правото на установяване.

Брюксел повдига въпроса още през 2016 г., а Съдът на ЕС се произнася по него през януари 2024 г. Според решението на съда изискването за повече от 5 години пребиваване в държава от ЕС, за да бъде придобита земеделска земя, не е съвместимо с правилата за свободното движение на капитали.

България получава 2 месеца, за да приведе законодателството си в съответствие. При липса на задоволителни действия ЕК може да сезира Съда на ЕС.

Комисията изпраща и ново официално уведомително писмо заради непълното прилагане на европейските правила за цифровите услуги.

Според ЕК България все още не е определила и оправомощила Комисията за защита на личните данни и Съвета за електронни медии като национални координатори за цифровите услуги.

Брюксел има забележки и към начина, по който са уредени санкциите. Според Комисията националното законодателство не гарантира във всички случаи спазването на максималните размери на глобите и изискването санкциите да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи.

И тук България има 2 месеца за отговор и отстраняване на установените проблеми.

България остава и сред държавите, срещу които ЕК продължава процедура заради непълното въвеждане на правилата за отпадъците от електрическо и електронно оборудване.

Сред промените са изискванията производителите да поемат разходите за управлението на отпадъците от фотоволтаични панели, включително за панели, пуснати на пазара преди влизането в сила на новите правила.

България е сред 16-те държави, получили мотивирано становище заради непълното въвеждане и на европейските правила за договорите за потребителски кредити. Крайният срок за това е изтекъл на 20 ноември 2025 г.

Страните имат 2 месеца за отговор, след което ЕК може да продължи процедурите със сезиране на Съда на ЕС и искане за налагане на глоби.

3e-news.net

✓ Министър Ива Петрова: Ядрената енергетика е стратегически избор за енергийна сигурност, икономическа конкурентоспособност и бъдещето на страната

„България има ядрено минало, има и ядрено бъдеще“. Това заяви министърът на енергетиката Ива Петрова при откриването на 5-ата Международна ядрена конференция и изложение „Ядрена енергетика - от амбиции към реализация“, която се провежда на 1 и 2 октомври в София под патронажа на Министерството на енергетиката.

Министър Петрова подчерта, че ядрената енергетика е стратегически избор за енергийната сигурност, икономическата конкурентоспособност и устойчивия растеж на страната: „С над пет десетилетия опит в експлоатацията на ядрени мощности, изградена професионална общност и експертен потенциал България има силна основа за следващия етап от развитието на сектора“.

В този смисъл тя открии значението на „АЕЦ Козлодуй“ за българската електроенергийна система и последователните усилия на правителствено ниво за реализиране на проекта за новите мощности на централата. „Изграждането на 7-и и 8-и блок ще бъде важен двигател за инвестиции, технологичното развитие и модернизация на българската индустрия, създавайки нови възможности за висококвалифицирана заетост“, категорична бе министър Петрова.

Следващият етап е превръщането на стратегическия избор в реален проект чрез последователно преминаване през техническите, регулаторните, финансовите и търговските процедури. Ключово за този процес е решенията да се вземат с необходимата предвидимост и отговорност, така че всяка стъпка да създава сигурна основа за следващата. В по-широк

план развитието на нови ядрени мощности има значение и за устойчивостта на електроенергийната система в Югоизточна Европа предвид нарастващото търсене на надеждна и нисковъглеродна електроенергия.

„Паралелно изследваме и възможностите за внедряване на малки модулни реактори. Потенциалът на тази нова технология следва да бъде оценяван цялостно – от гледна точка на безопасността и икономическата им жизнеспособност до регулаторната готовност и реалните потребности“, обясни енергийният министър. Наред с технологичния избор, важен приоритет е максимална част от създадената добавена стойност да остане в българската икономика, като българските компании получат възможност за активно участие във веригата на доставки.

Министърът на енергетиката постави акцент и върху подготовката на следващото поколение специалисти и необходимостта натрупаните знания и опит в сектора да бъдат предадени на младите хора. „Нито една технология, колкото и модерна да бъде, не може да замени знанията, професионализма и отговорността на хората“, изтъкна тя.

✓ Доларът достигна 17-месечен връх на фона на разпродажбите на облигации и фискалните тревоги във Франция

Щатският долар се насочи към трета поредна седмица на повишение в петък, подкрепен от силните разпродажби на държавни облигации и засилващите се опасения за инфлацията на фона на поскъпването на петрола. Допълнителен натиск върху еврото оказаха и тревогите около състоянието на публичните финанси във Франция.

Еврото се търгуваше около 1,1237 долара, близо до най-ниското си равнище от май 2025 г. Междувременно индексът на долара, който измерва стойността на американската валута спрямо шест основни валути, беше на ниво 101,93 пункта и се очакваше да приключи седмицата с ръст от около 1%. Това би било трето поредно седмично повишение на индекса – серия, която той не е реализирал от май 2025 г.

В основата на движението на финансовите пазари е рязкото покачване на доходността по държавните облигации. В четвъртък доходността по 10-годишните американски държавни ценни книжа достигна 5,344%, най-високото ниво от 2002 г., преди покупки от инвеститори, търсещи по-привлекателни оценки, да помогнат за частично стабилизиране на пазара.

В петък доходността по 10-годишните американски облигации се понижи до 5,247%, а търговията на пазара на държавен дълг се успокои. Инвеститорите обаче останаха предпазливи преди публикуването на ключовите данни за заетостта в САЩ, които могат да окажат влияние върху краткосрочните очаквания за паричната политика на Федералния резерв.

Фискалните проблеми в Европа засилват търсенето на долари

Според валутния стратег на ОСВС Мох Сионг Сим първоначалното покачване на доходността по облигациите е било свързано предимно с поскъпването на енергията, но впоследствие вниманието на инвеститорите се е изместило към фискалните рискове в Европа.

Особено показателна е разликата в представянето на френските и италианските държавни облигации спрямо американските държавни ценни книжа и германските бундове. Според Сим това показва движение на капитали към по-ликвидните и възприемани като по-защитни държавни пазари.

Тази промяна в нагласите подкрепя долара, особено спрямо европейските валути. В същото време швейцарският франк също възстановява част от статута си на валута убежище. Франкът поскъпна с 0,17% до 0,8293 за долар и достигна 0,9333 за евро, след като в предходната сесия се повиши с повече от 1%.

Доларът тласна британския паунд и австралийския долар до тримесечни минимуми, преди те частично да възстановят позициите си. Новозеландският долар поскъпна с 0,14% до 0,5614 долара, след като по-рано достигна най-ниското си равнище от ноември 2025 г.

Японската йена също получи известна подкрепа и се повиши до 157,84 йени за долар. Това се случи, след като данни показаха, че базисната инфлация в Токио се е ускорила през септември с най-бързия си темп от 10 месеца.

Всички погледи са насочени към пазара на труда в САЩ

Следващият ключов фактор за пазарите е докладът за заетостта в САЩ. Очакванията са той да покаже забавяне на ръста на работните места през септември, докато безработицата вероятно ще остане 4,1% за трети пореден месец.

Данните излизат след по-слабия от очакваното доклад за потребителските цени в САЩ през август, публикуван в сряда. Допълнителна тежест имаха и низходящите ревизии на данните за юли. Това накара инвеститорите да намалят залозите за ново повишение на лихвите от Федералния резерв още през октомври.

Пазарите вече оценяват на 72% вероятността Фед да остави лихвите без промяна през октомври, спрямо 36% седмица по-рано. В същото време инвеститорите продължават да очакват повишение на лихвата до края на годината.

Това създава интересна ситуация: доларът поскъпва, въпреки че очакванията за незабавно затягане на паричната политика от Фед отслабват. Според главния инвестиционен стратег на Saxo Чару Чанана пазарите се сблъскват с комбинация от устойчив инфлационен натиск, високи държавни разходи и голямо предлагане на облигации.

Следователно повишаването на дългосрочната доходност все повече изглежда свързано не само с очакванията за следващото решение на Фед, а и с т.нар. срочна премия и фискалните рискове.

Петролът отново над 100 долара

Допълнителен инфлационен риск идва от петрола. Фючърсите на сорта Brent отново се върнаха над 100 долара за барел, докато инвеститорите следят внимателно забавените преговори между САЩ и Иран за прекратяване на продължаващия вече седем месеца конфликт в Близкия изток.

Това е особено важно за пазарите, тъй като по-високите цени на енергията могат едновременно да подхранят инфлацията и да ограничат възможностите на централните банки за понижаване на лихвите. Така петролът се превръща в ключов фактор както за валутите, така и за облигациите и акциите.

Какво означава това за пазарите?

Комбинацията от висока доходност по облигациите, петрол над 100 долара, фискални тревоги в Европа и засилено търсене на сигурни активи в момента работи в полза на долара.

За фондовите пазари ситуацията е по-сложна. Продължаващото покачване на доходността по американските държавни облигации увеличава цената на капитала и може да оказва натиск върху оценките на акциите, особено при компаниите с високи очаквания за бъдещ растеж. В Европа допълнителен риск са фискалните проблеми на отделни държави и възможното разширяване на спредовете по облигациите.

От друга страна, по-слабият от очакваното инфлационен натиск в САЩ дава основание на инвеститорите да очакват по-предпазлив подход от Фед. Именно затова днешните данни за заетостта в САЩ са потенциално най-важният краткосрочен катализатор – силен трудов пазар би поддържал по-високите лихвени очаквания, докато по-слабите данни биха могли да засилят очакванията за по-мека политика на Фед.

На този фон пазарите остават в режим на повишена чувствителност към доходността на облигациите, петрола, фискалните рискове и американската икономическа статистика, а доларът запазва предимството си като предпочитан защитен актив.

Bloomberg TV Bulgaria

✓ ЕС намалява наполовина капиталовите изисквания за най-сигурните секюритизации

- Минималните прагове за рисковото тегло при за най-високоприоритетните части на определени секюритизации ще бъдат намалени от 10% на 5%
- В края на март обемът на секюритизирани активи в Европа е достигнал 1,295 трилиона евро, което е ръст от 6,3% за година
- Европейската комисия ще проучи капиталовите изисквания при секюритизации с нефинансирана кредитна защита и гаранции от застрахователи

Европейският съюз постигна предварително споразумение за намаляване с до половината на капиталовите изисквания при някои секюритизации в опит да отключи допълнително финансиране за милиарди евро, което да подпомогне цели като отбраната и устойчивостта към климатичните промени.

Минималните прагове за рисковото тегло - показател за капитала, който банките трябва да заделят за покриване на неочаквани загуби - ще бъдат намалени до 5% за най-високоприоритетните части на определени секюритизации спрямо 10% досега, според запознати с въпроса източници.

Споразумението подлежи на допълнителни обсъждания между Европейския парламент, представителите на правителствата на 27-те държави членки и Европейската комисия, заявиха източниците, пожелали анонимност, тъй като обсъждат непублични детайли.

Представител на ирландското правителство, което в момента председателства Съвета на ЕС, не е предоставил незабавен коментар.

Реформата цели да насочи повече средства към стратегически отрасли

Инициативата е част от съюза за спестявания и инвестиции на ЕС (ССИ) - пакет от реформи, чиято цел е по-ефективно насочване на финансовите активи на блока и стимулиране на растежа чрез финансиране на ключови отрасли, включително отбранителния сектор.

Последното предложение би улеснило банките да набират финансиране чрез продажба на ипотечни и обезпечени с активи ценни книжа, както и да освободят ресурси от балансите си чрез значими трансфери на риска.

В края на март Европа разполагаше с общо 1,295 трилиона евро секюритизирани активи, включително обезпечени дългови задължения, според Асоциацията за финансовите пазари в Европа. Макар стойността им да е нараснала с 6,3% за година, тя все още представлява малка част от американския пазар на секюритизации.

Разширяването на пазара на секюритизации е сред мерките, очертани от бившия президент на Европейската централна банка Марио Драги за повишаване на икономическата конкурентоспособност на блока. Прегледът на правилата за секюритизациите, започнал през 2024 г., напредва през продължителния законодателен процес на ЕС.

Брюксел проучва и гаранциите от застрахователни компании

Представители на Европейската комисия ще подготвят работен документ за капиталовите изисквания при секюритизации, реализирани чрез нефинансирана кредитна защита, при която гаранциите се предоставят от застрахователни компании, заявиха източниците.

Властите оценяват дали подобни сделки могат да бъдат определени като устойчиви, което би дало на банките достъп до по-благоприятно капиталово третиране.

Няколко елемента от проектозакона, включително надзорът върху пазара на секюритизации в целия блок и режимът на санкции, все още подлежат на допълнителни обсъждания на политическо ниво. Санкциите са особено спорна тема сред управляващите през последните месеци.

✓ Френската облигационна криза се задълбочава, може да засегне и други държави

- Разпродажбата на световните пазари на дългови инструменти провокира срив, който засяга Франция по-тежко и по-бързо от очакваното, на фона на нарастващото безпокойство относно неизпълнението на целите за бюджетния дефицит и политическата безизходица.
- Доходността по 10-годишните френски държавни облигации се е повишила с повече от 1 процентен пункт от юни насам – най-лошият резултат за тримесечие от въвеждането на единната валута насам – а представянето на акциите изостава.
- Възприятието на риска, свързан с френския дълг, се влошава, като пазарът започва да наказва Франция заради нивото на задлъжнялостта ѝ – тенденция, която невинаги се е наблюдавала в миналото.

През по-голямата част от историята на еврото инвеститорите смятаха, че Франция ще успее някак да се справи с политическите и икономическите си предизвикателства и ще остане сравнително сигурен избор. Това схващане вече не е актуално.

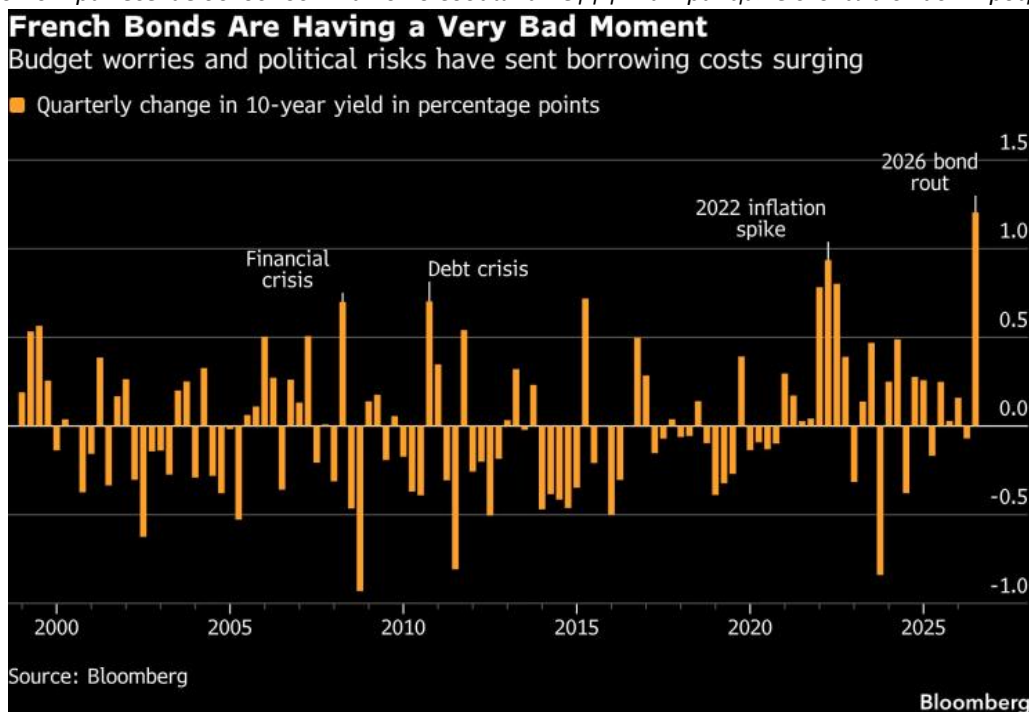
Разпродажбата на световния пазар на дългови книжа предизвика срив, който засяга Франция по-тежко и по-бързо, отколкото някой е очаквал. Напрежението расте заради неизпълнените цели за бюджетния дефицит, политическата безизходица и предстоящите догодина президентски избори, които биха могли радикално да променят посоката на развитие на страната.

Очакваше се бюджетният дефицит да спадне до 5% през тази година, но вместо това той се движи в обратната посока.

Налице са признаци за криза, докато правителството започва преговори по бюджетни планове, които биха могли да доведат до неговия крах. Доходността по 10-годишните френски държавни облигации се е повишила с повече от един процентен пункт от юни насам – най-лошият резултат на тримесечна база от въвеждането на единната валута.

Акциите се представят слабо, а проучване на Bank of America Corp. сред мениджъри на европейски фондове показва, че Франция е най-малко предпочитаният пазар за следващите 12 месеца.

През последното тримесечие доходността по 10-годишните ДЦК на Франция е скочила с над 1 процентен пункт:

В представения в четвъртък бюджет правителството обяви необичайно мащабни съкращения на разходите, за да постигне целта за дефицита, която не успя да изпълни тази година. Планът ще бъде трудно приет в силно фрагментиран парламент, който многократно е плашил инвеститорите, като е свалял министър-председатели от власт.

Политическото бъдеще в дългосрочен план също е неясно. През май избирателите, разочаровани от десетилетието на центристско управление на Еманюел Макрон, ще изберат нов президент. Последните социологически проучвания показват, че е възможен балотаж между водещия кандидат на крайната десница Марин льо Пен и кандидата на крайната левица Жан-Люк Меланшон.

Ако Париж не успее да овладее бюджетната ситуация, опасността няма да остане ограничена само в рамките на Франция. Други държави биха могли да пострадат от ефекта на заразата на пазара на облигации, ерозията на фискалните правила и отслабването на институционалното лидерство в регион, който вече е изправен пред множество предизвикателства.

Еврото се търгува на най-ниското си ниво спрямо долара от 16 месеца насам, а хедж фондовете увеличават залозите си срещу валутата.

„Възприятието на риска, свързан с френския дълг, се влошава“, заяви тази седмица по телевизия Bloomberg Мари Жако, главен изпълнителен директор на Edmond de Rothschild Asset Management France. „Пазарът започва да наказва Франция заради нивото на задлъжнялостта ѝ – нещо, което невинно се е случвало в миналото.“

Вътрешните проблеми се наслагват върху външния натиск, породен от растящите цени на енергията и очакванията за нови повишения на лихвените проценти от страна на централните банки, което засилва безпокойството сред френското общество.

В проучванията на общественото мнение въпросът за дълга се изкачва стремително нагоре в списъка с тревоги, като новините за пазара на облигации попадат на първите страници, а правителствени представители предупреждават, че разходите за обслужване на дълга вече надхвърлят средствата, отделяни за отбрана или образование.

През последните дни студентски протести заради окаяното състояние на училищните сгради и пренаселеността доведоха до сблъсъци с полицията.

Няма съмнение, че Франция се намира в критично състояние. Съотношението на дълга към БВП е близо 120% – почти двойно повече от това на Германия – и някои инвеститори дори правят паралели с Гърция, която беше в епицентъра на кризата, едва не довела до разпадането на еврозоната в началото на миналото десетилетие.

Десетки инвеститори и пазарни стратегии, интервюирани от Bloomberg, са все по-убедени, че лесно решение липсва. Макар да се очакваше, че ежегодните спорове около бюджета ще стресират пазарите тази есен, влошаването на фискалните перспективи изведе предизвикателството на съвсем ново ниво.

С доходност от 4,9% френските 10-годишни облигации достигат нива, каквито не са наблюдавани от 2002 г. насам. Допълнителната доходност (спредът), която инвеститорите изискват, за да държат този дълг спрямо еквивалентните германски облигации, се е увеличила повече от два пъти от май насам, достигайки 1,4 процентни пункта.

„За да се свие разликата в доходността между Франция и основните ѝ европейски партньори, е нужен авторитет и доверие“, заяви в четвъртък министърът на финансите Ролан Лескюр. „Ние сме способни да го постигнем, това е възможно.“

Без изход

Дори представител на центристките сили да успее да спечели президентските избори през 2027 г., вероятно ще му бъде също толкова трудно, колкото и на крайните политици, да си осигури парламентарното мнозинство, необходимо за ефективното справяне с проблема с дълга.

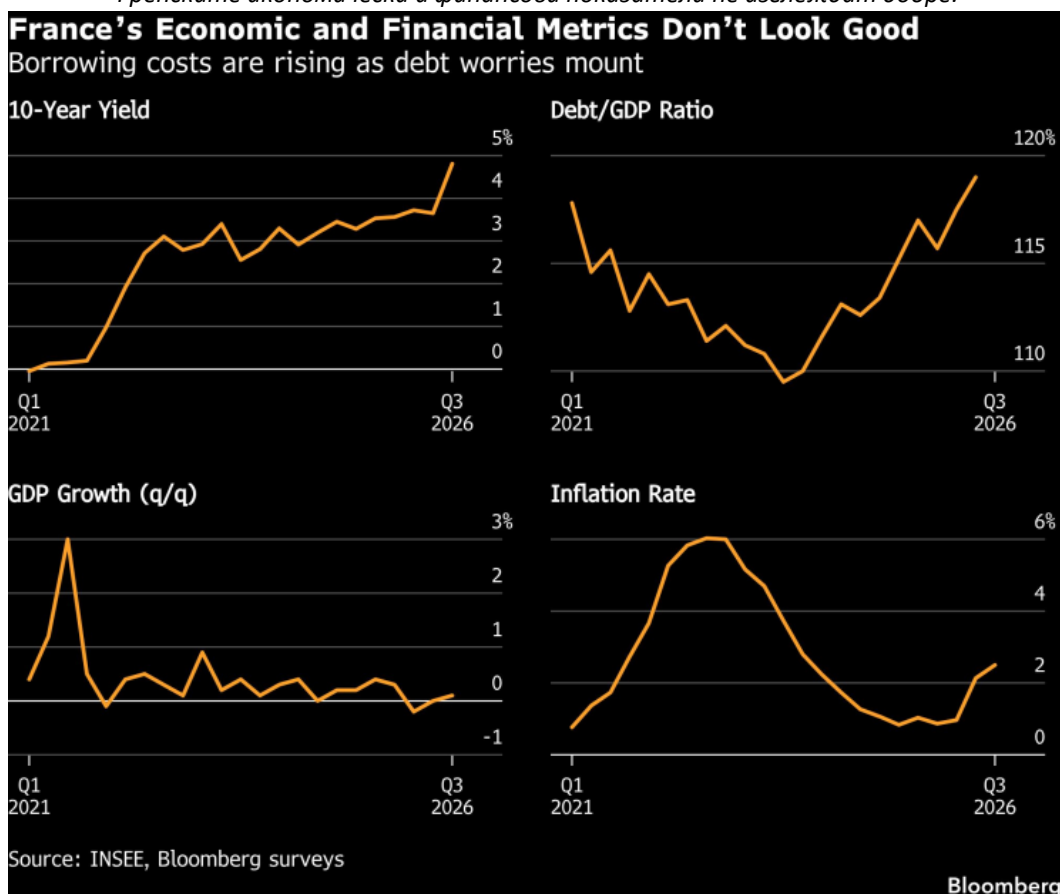
Анджей Шчепаняк, старши икономист за Европа в Nomura International Plc, очаква нови сътресения, докато пазарът осъзнава ситуацията, което може да доведе до нарастване на разликата в доходността на френските облигации (спрямо германските) до 2 процентни пункта към края на 2027 г.

„Във Франция политическият риск е и фискален риск“, заяви Шчепаняк. „Истинският проблем, който според мен инвеститорите подценяват, е вероятността от по-нататъшна фрагментация.“

Според Флоранс Баржу, главен директор по инвестициите в Credit Agricole Assurances в Париж, слабият икономически растеж и политическата нестабилност не са ново явление, но сега ситуацията е достигнала ниво, при което пазарът на френски държавни облигации се възприема като най-проблемния в еврозоната.

Баржу отбеляза, че страната остава ключов обект на инвестиции, но застрахователната компания диверсифицира портфейла си, за да адресира несигурността. През първата половина на годината тя е притежавала френски държавен дълг на стойност около 61 милиарда евро.

Френските икономически и финансови показатели не изглеждат добре:

Всичко това изглежда като безславен край за Макрон и неговата про-бизнес програма, целяща съживяване на икономиката и привличане на чуждестранни инвестиции.

Налице са и по-широки последици, тъй като значимата роля на Франция означава, че нейните проблеми са и проблеми на Европа. Това се случва в момент, когато Германия е изправена пред собствени политически сътресения, а блокът като цяло се бори с уязвимости в енергийния сектор и с война на прага си.

„Това не е добре за Европа“, заяви Михала Маркусен, главен икономист в Societe Generale SA. „Рискът е политическото пространство за напредък по европейския дневен ред да се свие – а Франция играе ключова роля в това отношение.“

Все пак, най-тежките сблъсъци по бюджетните въпроси от последните две години може да бъдат избегнати. Осъзнавайки мащаба на кризата, Льо Пен даде знак, че може да се въздържа от опити за сваляне на правителството – ход, който се отклонява от обичайната обструктивна позиция на нейната партия.

Приемането на бюджет е в интерес на Льо Пен. Така би било по-лесно да се направят бързи законодателни промени, ако тя спечели изборите, вместо да се налага справяне с извънредна ситуация.

Лидерът на „Национален сбор“ заяви, че ако бъде избрана, ще предложи референдум за въвеждане на „златно правило“ относно бюджетния дефицит. Тя планира да представи алтернативни фискални предложения по-късно този месец, наред с план за намаляване на дефицита.

Досега тя е предоставила малко подробности относно целта си за съкращения на стойност 125 милиарда евро, като същевременно се придържа към скъпоструващи обещания, включително драстично намаляване на данъците върху горивата.

„Проблемът тлее отдавна и напрежението не е стихнало напоследък“, отбеляза Питър Говс, ръководител на отдела за анализи на държавния дълг на развитите пазари в MFS Investment Management. „Не знам кога ще се достигне критичната точка, но предполагам, че следващият президент ще трябва да се справи с този въпрос.“

Капитал

✓ **Бездънният дългов капан на развития свят**

В жаргона на икономистите фразата "Няма безплатен обяд" е нещо средно между фундаментален закон и досадно клише. В десетилетието след Световната финансова криза правителствата на развитите икономики доста успешно се преструваха, че тази мантра е останала в историята. В епохата на нулевите, а на моменти и отрицателни лихви те лесно привикнаха, че могат да теглят заеми, без това да им коства много. Бюджетните дефицити и растящите дългове, за да бъдат финансирани, изведнъж спряха да се превръщат в непосилни лихвени разходи. А всички финансови проблеми на света, вместо да бъдат решавани, бяха поливани с обилна глазура от прясно напечатани пари.

Сега идва време за сметката. От няколко години постепенно, а в последните месеци и доста ускорено доходността по държавните облигации навсякъде по света се вдига. Това поставя правителствата в нова неприятна финансова реалност - те вече трябва да плащат повече, за да заемат пари. Освен това в резултат на дългите години на пристратеност към евтиния кредит сега държавните дългове са достигнали исторически високи нива. Кое то пък кара все повече анализатори да се притесняват дали на измерващия се в стотици трилиони долари глобален дългов пазар не зрее криза.

Смяната на парадигмата най-видимо може да се проследи през думите на управляващия директор на Международния валутен фонд Кристалина Георгиева. В разгара на ковид за справяне с икономическите последици от пандемията тя призоваваше: "Харчете колкото можете, а след това харчете и още малко повече" - мислене, родило в немалка степен сегашните проблеми. А сега в интервю пред BBC тя предупреждава развитите страни, включително САЩ и Великобритания, на каквато и да е политическа цена спешно да свият дълга и да започнат да консолидират бюджетите си.

Това обаче не е лесна задача, тъй като публичният дълг в развитите държави вече отдавна е в исторически приемани за неустойчиви нива. Сега той доближава 110% от БВП спрямо около 70% в началото на века. Въпреки призивите правителствата не показват особен апетит към фискално затягане, а дори да започнат да го правят, това трудно може да стане без забавяне на растежа и дори рецесия, което допълнително би влошило съотношенията дълг към БВП.

Ако покачването на доходностите продължи обаче, те може скоро да се окажат принудени да действат. По-високите лихвени разходи допълнително раздуват бюджетните дефицити и правят държавния дълг да изглежда все по-рисков, а това кара инвеститорите да искат още по-голяма доходност. Това завърта порочна спирала, от която трудно се излиза и която като крайно засяга всички. А България дори и да стои сравнително добре като числа на този фон, няма как да се измъкне от общата гравитация и също трябва да е готова да се финансира по-скъпо.

Колко е голям проблемът и откъде идва

Факторите зад нарастващата задължнялост на развитите икономики през последните години са комплексни - сред тях са рязкото увеличение на разходите за борба с икономическия спад, предизвикан от ковид-19, и енергийните кризи в резултат на войните на Русия в Украйна и на САЩ срещу Иран, както и по-широките фискални предизвикателства след глобалната финансова криза, която доведе до забавяне на темповете на растеж.

"Причините за тези фактори се крият във все по-нарастващото желание на политиките да харчат парите на данъкоплатците и не само част от доходите им през текущата година, но и от бъдещите им доходи. Всяка година държавните бюджети нарастват и политиките харчат всяка година повече от миналата. Разбира се, за да може да се случва това, има три много добре работещи инструмента, които помагат: лесното печатане на пари, инфлацията и пазарът на държавен дълг", обяснява пред "Капитал" Васил Караиванов, преподавател в Стопанския факултет на СУ "Св. Климент Охридски".

На практика богатият свят е подложен на нарастващ фискален натиск и от частния сектор и най-вече огромните инвестиции в AI инфраструктура, които също се финансират с дългове. Така компаниите се конкурират с правителствата за парите на инвеститорите, което естествено покачва доходността.

Общите разходи за обслужване на дълга на страните - членки на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), надхвърлиха 2 трлн. долара през 2025 г. В същото време се очаква държавите от ОИСР да заемат рекордните 18 трлн. долара тази година, анализира проблема Financial Times. Натискът се вижда особено в някои от най-големите развити икономики - САЩ, Великобритания и Франция вече харчат повече за обслужване на държавния дълг, отколкото за отбрана, а повече от 12 страни от ОИСР са изправени пред такъв дисбаланс.

Започналата през лятото и продължаваща разпродажба на световните облигационни пазари само засили скока на доходността след пандемията от ковид, предизвикан от инфлационните шокове, увеличеното държавно финансиране чрез дълг и края на програмите на централните банки за изкупуване на облигации, известни като "количествени улеснения".

Средната доходност по 10-годишните държавни облигации в страните от G-7 достигна около 4% - най-високото ниво от 2008 г. По-високата доходност означава, че правителствата трябва да плащат повече, когато рефинансират съществуващия дълг или емитират нови облигации, което постепенно увеличава дела на данъчните приходи, необходим за покриване на лихвените задължения.

Причините за проблемите с публичните финанси се трупат от години и имат структурен проблем, обръща внимание Васил Караиванов. "Когато гледаш (от Европа), че в САЩ ръстът на икономиката е 3 пъти по-голям от твоя, като е финансиран с дълг, а при теб дългът е голям, защото е използван за социални разходи и си предизвикал инфлация, си казваш: "Защо не можеше и аз още малко?" И ето че чудото става. Взимаш нов дълг и твоята икономика расте, а останалите си казват "Защо не можеше и аз...", казва той.

Рязкото покачване на доходността по държавните облигации е "сериозен повод за безпокойство" за публичните финанси на държавите, предвид нарастващия дял от разходите, който отива за обслужване на дълга, смята и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) и призовава правителствата да ограничат разходите.

Главният икономист на ОИСР Стефано Скарпета е на мнение, че една от причините за увеличаването на разходите по държавните заеми е безпокойството за устойчивостта на публичните финанси. Организацията на развитите страни, в която се стреми да влезе и България, предупреди за "все по-неотложни фискални предизвикателства", пред които са изправени много от нейните членове.

В междинния си икономически доклад ОИСР подчерта нарастващия брой фискални мерки, предприемани от правителствата с цел ограничаване на разходите за енергия на потребителите и бизнеса. Само половината от тези мерки обаче са били адекватно насочени към най-засегнатите, което допълнително увеличава натиска върху публичните финанси. Лихвата започва да тежи

Разпродажбата на облигации задълбочава проблема. Инфлационният натиск, подсилен от войната на САЩ и Израел с Иран, първоначално чрез цените на енергията, принуди централните банки да преминат към повишаване на лихвите. Европейската централна банка повиши лихвите през юни за първи път от 2023 г. насам и го направи отново в началото на септември, а Федералният резерв начело с новия председател Кевин Уорш повиши лихвите в САЩ за пръв път от три години.

Всички тези фактори доведоха до сегашното съчетание на рекорден дълг, натрупан през последните две десетилетия, и рязкото повишаване на разходите по заемите. Както и до болезненото осъзнаване, че дори да има известно успокояване, средата вече е различна и няма да се върнем отново в епохата на безплатните пари.

Засега негативният ефект е частично прикрит от структурата на държавния дълг. Значителна част от него все още е емитирана при ниските лихви от предходното десетилетие. Но когато тези облигации падежират, те трябва да бъдат рефинансирани при днешните по-високи доходности.

Лихвените плащания вече надхвърлят 3% от БВП сред страните от ОИСР и се доближават до 5% в САЩ, отбелязва в анализ The Economist. Това превръща лихвите от технически бюджетен разход в самостоятелен двигател на фискалния натиск.

Макар правителствата все още да намират достатъчно купувачи за своя дълг, инвеститорите изискват по-висока цена за предоставянето на капитала си. Новите емисии облигации във Великобритания, САЩ и други държави през последните месеци фиксираха най-високата доходност по дългосрочния дълг от близо две десетилетия.

"Тези огромни суверенни дългове трябва да бъдат рефинансирани при все по-високи лихви", казва пред Financial Times Майк Ридъл, портфолио мениджър във Fidelity International. "Глобалните инвеститори вече започват да се плашат."

Важно е да се има предвид, че в момента се променя и поведението на самия облигационен пазар. Централните банки вече не купуват държавен дълг в мащабите от ерата на количествените улеснения (след световната финансова криза), а някои традиционни институционални инвеститори намаляват експозицията си към дългосрочни облигации. Тази промяна беше ускорена от реформите в пенсионните схеми в някои държави, които доведоха до оттеглянето на традиционните дългосрочни купувачи. На тяхно място дойдоха хедж фондове, които могат бързо да поискат по-висока доходност.

В резултат на тези промени правителствата са принудени да предлагат по-голяма компенсация, за да привлекат купувачи за дългосрочния си дълг. Особено показателно е положението в САЩ - американските държавни облигации дълго време се радваха на специален статут: инвеститорите приемаха по-ниска доходност, защото получаваха сигурност и ликвидност. Тази "премия за удобство" практически е изчезнала, отбелязват специалистите.

Има инвеститори, които смятат, че по-високата доходност отразява в по-голяма степен опасенията за нарастващото предлагане на дълг както от правителствата, така и все повече от корпоративния сектор. Общият обем на държавния и корпоративния дълг в световен мащаб наближава 300 трлн. долара, ако се добавят и домакинствата, стига до 365 трлн. долара според Institute of International Finance.

"Имате огромна конкуренция между частния и публичния сектор за един и същ обем спестявания", казва Жил Моек, главен икономист в застрахователната компания Аха. Той противопоставя сегашното съчетание от големи бюджетни дефицити и рязко увеличаващи се капиталови разходи на технологичния бум от началото на XXI век, когато фискалните дефицити бяха по-ограничени.

Тук естествено голямата неизвестна е AI и доколко мащабните инвестиции, финансирани със скъп дълг, ще се изплащат. А Кристалина Георгиева смята, че загубата на надежден контрол върху тези системи може сама по себе си да се превърне в потенциален проблем. "Ако наблюдаваме повече случаи, в които AI започва да действа самостоятелно, тогава можем да се сблъскаме със значителен риск за финансовата стабилност", заявява тя.

Краткосрочният дълг не решава проблема

На фона на високите разходи по заемите държавите все по-често разчитат на краткосрочни облигации, които обикновено носят по-ниска доходност в сравнение с дългосрочния дълг. Очаква се през следващата година САЩ да емитират до 1 трлн. долара краткосрочни съкровищни бонове - дългови инструменти със срок до падежа 12 месеца или по-малко, без да се включват средствата, набрани за погасяване на падежиращ дълг.

Логиката е, че ако дългосрочните лихви са временно високи, няма смисъл държавата да фиксира тези разходи за десетилетия. Но по-краткосрочният дълг означава, че задълженията трябва да бъдат рефинансирани по-често. В този случай, ако лихвите останат високи, проблемът просто се връща по-бързо. Данните показват, че почти половината от фиксирания държавен дълг на страните от ОИСР ще падежира до 2030 г. По този начин правителствата постепенно заменят риска от днешните високи лихви с риск от бъдещо рефинансиране при още по-високи лихви.

По-скъпият капитал постепенно стига до България

Доскоро покачването на доходността по държавните облигации на развитите икономики изглеждаше като проблем, който засяга преди всичко големите финансови пазари. За България обаче промяната има съвсем реални последици - когато доходността по германските и американските облигации се повиши, това вече променя сметката и за правителството, и за бизнеса.

Правителството ще трябва да плаща по-висока цена за финансирането от международните пазари, защото инвеститор, който може да получи по-висока доходност от германски държавни облигации, ще има по-малък стимул да държи български дълг при същата доходност. За да го направи, той ще поиска допълнителна премия за риска.

Добрата новина е, че България е в по-добра изходна позиция със съотношение на дълг към БВП около 30%, което съответно прави и лихвените разходи по-ниски - около 1 млрд. евро, или 0.8% от БВП за 2026 г.

"Имаме фискално пространство. Ние сме в позицията на Румъния преди 5-6 години, но тя е лошият пример, който не трябва да следваме", казва Мартин Търпанов, ръководител отдел "Търговия с дългови ценни книжа" в "Делтасток". "При сегашните разчети дълг към БВП на България в следващите няколко години се очаква да е 33-35%. При много влошаваща се ситуация може да стигне, да речем, 37-38%, но това е много песимистичен сценарий. При 35% на дълг към БВП не мисля, че може да има драстично повишаване на разходите за обслужване на дълга", казва той в интервю за "Капитал".

Все пак е ключово да се пречупи започналата траектория по румънската крива, за което има заявки поне на думи от кабинета на Румен Радев. Може обаче да е нужна и повече политическа решителност за оптимизиране на текущите социални разходи и разходите за труд. Реално, ако се чете управленската програма, всичко изглежда точно, но само месеци след публикуването ѝ вместо това се залага на екзотики и еднократни крѳпки като данѳк "Сврѳхпечалба".

И, разбира се, трябва да се има предвид, че по-високите доходности по облигациите не засягат само публичните финанси - постепенно се пренасят и към цената на финансирането за компаниите и банковото кредитиране също може да посѳѳпне. Компаниите може да бѳдат засегнати по различен начин. Тези с висока задлѳжнялост ще усетят новата среда най-бѳрзо - за тях рефинансирането става по-сѳѳпо, а част от инвестиционните проекти вече могат да не оправдават необходимата възврѳщаемост. По-устойчиви ще бѳдат компаниите с нисѳк дълг, високи парични резерви и силна експортна позиция.

Имат ли полезни ходове правителствата

Ако правителствата продължат да заемат, докато инвеститорите изискват все по-висока доходност, **се оформя порочен крѳг** - по-голям дълг води до по-високи лихвени плащания, те увеличават дефицита, а по-големият дефицит изисква още емисии облигации.

Кристалина Георгиева призова правителствата да предприемат мерки. "Има две неща, които трябва да бѳдат направени - да се намалят нивата на дълга, да се даде приоритет на фискалната консолидация и да се гарантира, че централните банки изпълняват политиките си за ценова стабилност. Няма как да се подчертае достатѳчно колко е важно да се намери смелост да се предприемат стѳпки. Това са политически трудни стѳпки, но са необходими", каза тя по време на Общото събрание на ООН.

ОИСР също е на мнение, че правителствата ще трябва да предприемат "по-решителни усилия", за да "ограничат и преразпределят" разходите, както и да подобрят ефективността на публичния сектор. Целта е да се гарантира "устойчивост на дълга в дългосрочен план" и да се даде възможност на политиките да реагират на бъдещи икономически шокове.

Има и друг потенциален проблем - огромното задлѳжняване на правителствата ще ограничи маневреността на бизнеса. "Правителствата ще имат основателна причина за нов дълг и ще получат пари. Банките и финансовите институции ще ограничат финансирането на бизнеса и домакинствата, за да финансират държавите", предвижда Васил Караиванов.

Реално обаче правителствата нямат много полезни ходове - те могат да повишат данѳците, да намалят разходите (но това правят рядко), да стимулират по-бѳрз икономически растеж или да се опитат да понижат разходите по заемите. Всяка от тези мерки обаче носи не само икономически, а и политически последици, с които в среда на възход на популизма никой не иска да рискува.

Така в крайна сметка повечето политици се вкопчват най-вече в надеждата, че по-силният икономически растеж би могѳл да облекчи тежестта, като увеличи държавните приходи и намали дълга като дял от БВП. И все повече почти хазартно са готови да заложат на всичко, което обещава да донесе такѳв колосален скок в производителността, което напоследѳк е основно AI. Ако обаче обещанията се окажат прекалено оптимистични, те ще са принудени да избират между обслужването на съществуващия дълг и финансирането на приоритети като отбраната, енергийната сигурност и обществените услуги.

Или, разбира се, отново да опитат да отложат сметката - за следващите управляващи или защо не, ако е възможно, за следващото поколение. Това вече сме го играли.

Световният дълг доближава 100% от БВП

По-широката картина на дълга също се влошава. Световният публичен дълг достигна 94% от световния БВП през миналата година - с повече от 10 пр. пункта над равнището преди пандемията. Международният валутен фонд очаква съотношението да достигне 100% до края на това десетилетие.

✓ **Теми и гости в сутрешните блокове**

БНТ, Денят започва"

- Тема: В очакване на историческото завръщане на тленните останки на цар Самуил - за наследството и българската памет; Разговор с Георги Милков;
- Тема: Показното убийство на пловдивския бизнесмен Илиян Филипов и последващият арест - за версиите и разследването;
- Тема: След инцидента с паднал клон във Варна - има ли още опасни дървета и какви мерки ще бъдат предприети;

БТВ, "Тази сутрин"

- Тема: Бизнес или личен мотиви стоят зад убийството в Пловдив
- Тема: За скандала с мантинелите; Гост - Петър Тодоров

✓ **Преглед на печата**

Водещи заглавия на първите страници

- в. 24 часа - стр. 1, 11, 14 - Децата боледуват и заразяват с грип 2 пъти по-дълго
- в. Труд - стр. 1, 6, 7 - Разплатата в Пловдив
- в. Телеграф - стр. 1, 4, 5 - Парите от гурбет спихнаха

Водещи заглавия на вътрешните страници

- в. 24 часа - стр. 2, 3 - Славчо Мегеров убил Илиян Филипов заради пари от общ бизнес
- в. 24 часа - стр. 5 - На старта на кампанията Гюров с 3 пъти повече дарения от Йотова, за другите още няма и цент
- в. Труд - стр. 2 - Дъглас Холдър: За мен е чест да бъда номиниран за посланик в България
- в. Труд - стр. 3 - Затварят 800 игрални зали, хазната губи 400 млн. евро
- в. Телеграф - стр. 2 - Геновева Петрова от „Алфа рисърч“: Трябва да спрат с промени екзотичните кандидат
- в. Телеграф - стр. 10 - Розовата вода в стъкло вместо в найлон

Водещи интервюта

- в. 24 часа - стр. 10, 31 - Димитър Здравков: Нужна е нова образователна доктрина на България, сега берем плодовете на промените на инат
- в. Труд - стр. 14 - Едно на 100 деца у нас се ражда с вродени сърдечни малформации
- в. Телеграф - стр. 12, 13 - Д-р Кремена Пармакова, началник на отдел "Надзор на заразните болести" в МЗ: Половин милион ваксини за пенсионерите

Водещи анализи

- в. 24 часа - стр. 9, 32 - България е на прав път, но как да използваме по-добре тежестта си в ЕС и ООН
- в. Труд - стр. 11 - Кабинетът „Радев“ пред загуба на стратегическа инициатива
- в. Телеграф - стр. 15 - Лале ли си, зюмбюл ли си, гюл ли си

Всички досегашни броеве на "ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ" от началото на 2026 г. до днес може да намерите на адрес: <https://bica-bg.org/bg/14/medii.htm> В секция МЕДИИ/ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ на уебсайта ни е запазен и пълен архив.